

le kohtuuttoman suuria vahinkoja. Näin ollen olisi mielestämme näillekin vuokraajille lunastusoikeus myönnettävä.

Edellä esitetyn perusteella kunnioittaen ehdotamme eduskunnan päättäväksi toivomuksen,

että hallitus uutta asutuslain uudentua valmistessaan harkitsisi myöskin muutoksia voimassaoleviin vuokra-alueiden lunastamista koskeviin lakeihin siten, että lunastusoikeus myönnettäisiin näihinkin vuokra-alueisiin ~~alueisiin~~, joilla sitä voimassaolevien lakien perusteella ei vielä ole olemassa.

Helsingissä 7 päivänä helmikuuta 1934.

Frans Mustarinta

ään-

n 9

ista

si-

ta-

ja

i-

vät

rk-

ja

udel-

e

sä

t-

n

Voionmaa y. m.: Ehdotus laiksi väkijuomista annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnalle.

Vuoden 1932 ylimääräisille valtiopäiville jätetyssä hallituksen esityksessä uudeksi väkijuomalaksi puollettiin kieltolaista luopumista m. m. sillä, että hallituksen mielestä kokemukset yleisestä kieltolaista olivat epätydyttävät. Hallitus katsoi, että „täytyy ottaa vakavasti harkittavaksi, eikö tarkoitettujen, pysyvän tulosten saavuttamista saataisi paremmin ja varmemmin taatuksi vähitellen, asteittain kehittyvällä lainsäädännöllä, joka, sallien väkijuomain laillisen saannin, kohdistuu etupäässä niiden käyttämisen supistamiseen ja väkijuomain väärinkäyttämistä johtuvan juoppouden, rikollisuuden ynnä muiden turmiollisten seurausten ehkäisemiseen, samalla kuin väkijuomaliikkeestä lähtevät tulot verona ja liikekulona otetaan käytettäväksi yleisiin tarpeisiin”. Edelleen sanottiin saman esityksen perusteissa, että hallituksen ehdottamalla uudella väkijuomalla on „alusta alkaen pyrittävä väkijuomain käyttämistä supistamaan”.

Väkijuomalaki tulee kohta olleeksi voimassa kaksi vuotta. Nyt jo voidaan siihen kohdistaa sama arvostelu, minkä hallitus tätä lakia esittäessään antoi kieltolaista. Huomautettuaan kieltolainrikkomusten yleisyydestä y. m. hallitus nim. lausui: „Eikä toisaaltakaan ole saavutettu sitä parannusta kansan tavoissa, yleisessä siveellisyydessä ja terveydentilassa, joka johtuisi väkijuomain käyttämisen vähentymisestä. Sellaista kulutuksen vähentymistä kuin aikaisemman järjestelmän aikana hitaasti, mutta varmasti saavutettiin, ei ole havait-

tavissa kieltolain voimassaoloajan tuloksena, vaan päinvastoin ovat väkijuomat levinneet sellaisiin piireihin, jotka ennen olivat niistä jokseenkin vapaat, niinkuin varhaisnuorison ja naisten keskuuteen.”

Tämä käsitys, että nykyisen väkijuomalain aikana todellakin tällainen kehitys on tapahtunut, perustuu sekä käytettävissä oleviin tilastotietoihin että eri paikkakunnilla tehtyihin huomioihin. Salakuljetus on vielä sangen suuri päättäen takavarikkonumeroista. Tilasto poliisin tietoon tulleista rikoksista, jota yleensä pidetään kaikkein luotettavimpana rikostilaston osana, myös osoittaa, että muutkin rikokset itse väkijuomalia vastaan ovat sangen yleisiä. Niinpä esim. luvaton myyntiä, siis n. s. trokaritoimintaa koskevia rikoksia tuli v. 1933 kolmannella neljänneksellä poliisin tietoon 1,726, joka on enemmän kuin sellaisia rikoksia vastaavina vuosineljänneksinä ilmeni kieltolain aikana ja suurin määrä, mikä niitä on todettu koko sinä aikana, jona kysymyksessä olevaa poliisitilastoa on koottu. Hallussapitorikoksia — huolimatta siitä, että laki sallii tavattoman laajan hallussapito-oikeuden — tuli samana vuosineljänneksenä ilmi 4,921, joka lähentelee kieltolakivuosien korkeimpia lukuja. Ei ole mitään tosiasioita, jotka osoittaisivat väkijuomain käytön vähentyneen, mutta on kylläkin paljon päinvastaista todistavaa. Sosialiministeriön raittiusosaston päällikön eräälle pääkaupunkilaiselle lehdelle antamien tietojen mukaan oli väkijuomain kulutus viime vuonna seu-

raava: 4,553,373 litraa viinaa, 1,284,503 litraa muita tislattuja juomia, 407,762 litraa viinejä ja 7,771,594 litraa olutta. Tämän kulutuksen rahallinen arvo on 348,807,260 markkaa. Siihen on vielä lisättävä laitton kulutus, joka on arvioitu noin 1,500,000 litraksi 96 % spriitä eli 3,000,000 litraksi normaaliväkevyistä viinaa. Tämä alkoholijuomain runsas käyttö on erittäin arveluttava ensiksi sen johdosta, että se on pula-ajan kulutusta ja toiseksi siksi, että siinä on rohkeasti lisääntyvä suunta, mikä on ilmennyt varsinkin sen jälkeen kun kauppaan laskettiin halpa karhu-viina, ja kolmanneksi, koska se osoittaa meillä olevan tässä kohden aivan päinvastaisen kehityksen vallalla kuin Skandinaviassa, jossa pula-ajan johdosta kulutus on vähentynyt.

Lisääntyneen kulutuksen vaikutus näkyy selvästi väkiuomain käytön seurausilmiöissä. Ensinnäkin on todettava juoppouden tavaton enentyminen. Pidätysnumerot osoittavat nousua, huolimatta siitä, että poliisin suhtautumisessa juoppuneena julkisilla paikoilla tavattaviin henkilöihin on tapahtunut suuri muutos sikäli, että nykyään pidätyksen aiheeksi vaaditaan paljon raikeämpää päihtymystä kuin ennen, minkä vuoksi suhteellisesti pienempi osa todella päihtyneistä henkilöistä nyt kuin ennen joutuu poliisin käsiteltäväksi. Vuoden 1933 kolmannen neljänneksen numerot ovat tähänastisen juoppomustilaston huippukohta, 33,785 pidätystä kolmen kuukauden aikana. Rinnan väkiuomain käytön lisääntymisen ja juoppouden kasvun kanssa on tapahtunut sekä lievempien että törkeämpien pahoinpitelyrikosten nousu, ollen näissäkin suhteissa 1933 vuoden kolmas neljännes huippusaavutus. Sitävastoin on henkirikosten nousun alalla havaittavissa pysähdys, mutta kun se on alkanut jo ennen nykyisen järjestelmän voimaantuloa, lienevät siihen syyt löydettyissä joistakin muista seikoista kuin nykyisestä väkiuomalaista.

Tätä poliisitilaston antamaa kuvaa vahvistavat toista tietä saadut tiedot. Mainitta-

koon, että vuoden 1933 lopulla Raittiuden Ystävien seuran toimesta toimitettiin raittiustilannetta koskeva tiedustelu. Seura on saanut lähettämiinsä kysymyksiin vastauksia 247 kirkkoherralta, 348 köyhäinhoitolautakunnalta ja 266 raittiusyhdistykseltä. 129 kirkkoherraa, 135 köyhäinhoitolautakuntaa ja 221 raittiusyhdistystä ilmoitti väkiuomain käytön lisääntyneen paikkakunnallaan. Vähennemistä mainitaan havaitun ainoastaan 179 vastauksessa, muut vastaajista katsoivat olojen pysyneen muuttumattomina. Useissa vastauksissa erityisesti alleviivattiin väkiuomain käytön viime aikoina alkaneen levitä nuorisoon ja naisten keskuuteen. Kaupungeista, kauppaloista ja väestökeskuksista, siis juuri niiltä paikkakunnilta, joille laillinen väkiuomaliiike on keskitetty, ilmoitettiin — eräitä harvoja poikkeuksia lukuunottamatta — väkiuomain käytön ja juoppouden erikoisen suuressa määrässä lisääntyneen, muutamissa tapauksissa lisääntymisen määriteltiin sadaksi jopa kahdeksi sadaksikin prosentiksi verrattuna vuoteen 1931. Näiden ja muiden tietojen nojalla on pakko valittaen todeta, että on katkaistu se suotuista kehityssuunta, joka kansanraittiuudessa oli alkamassa sen jälkeen kun merivartiolaitys alkoi toimintansa ja jota olisi voitu jatkaa ja edelleen tehostaa saattamalla merivartiolaitys esim. siihen kuntoon, mihin se nyt tulee eduskunnan viime valtiopäivillä myöntämän lisämäärärahan avulla saatettavaksi, ja ryhtymällä niihin luvattoman väkiuomaliiikkeen lopettamiseen tähdättyihin toimenpiteihin, joihin eduskunnan jokin aika sitten hyväksymät erinäiset lait nyt antavat mahdollisuuden. Sen sijaan, että olisi toteutunut hallituksen toive hyvästä kehityssuunnasta kansan raittiudessa, on kiihdyvällä vauhdilla menty aivan päinvastaiseen suuntaan. Ja pelättävissä on, että sikäli kuin taloudellinen asema paranee, raittiustilanne tulee yhä vaikeammaksi.

Tähän raittiuskannalta syvästi valitettavaan kehitykseen on syytä ei ainoastaan väkiuomaliiikkeen laillistaminen ja siitä joh-

tunut väkiuomain saannin helpottuminen sellaisenaan, vaan myöskin se tapa, millä valitsevaa väkiuomajärjestelmää toteutetaan. Ennen aavistamattoman runsas väkiuomain myynti- ja anniskelu-oikeuksien myöntäminen, tanssiravintolain salliminen, väkiuomakauppaan aukipitäminen suurten juhlien edellä ja markkina-ajoina, väkiuomain lähettämisen ostajille, linja-autojen kuljettajain verraten yleisesti harjoittama väkiuomain välittäminen ja kuljettaminen ostajille, suurisuuntaiseksi kehitetty väkiuomainostus, väkiuomain valmistuksen neuvonta y. m. s. ovat levittäneet väkiuomain käyttöä ja edistäneet juomatavan juurtumista entistä syvemmälle kansamme elämään. Nämä seikat ovat ainakin suureksi osaksi tehneet ja tulevat tekemään tyhjäksi niidenkin toimenpiteiden raittiusvaikutuksen, joihin eduskunta viime valtiopäivillä suostui lähinnä silmälläpitäen laittoman väkiuomaliiikkeen vastustamista. Tähänastinen kokemus osoittaa, että se, mitä laittoman väkiuomaliiikkeen vastustamisen kautta raittiudelle voitetaan, moninkerroin menetetään laillisen liikkeen laajenemisen ja vaikutuksen kasvamisen kautta. Tämän vuoksi olemme pitäneet tarpeellisena ehdottaa eräitä muutoksia väkiuomalakiin.

Poiketen ennen kielto lakia voimassa olleen juovutusjuomalainsäädännön periaatteista syrjäyttää väkiuomalaki jotenkin täydellisesti kuntain itsehallinto-oikeuden väkiuomaliiikkeen järjestämisessä niissä kunnissa, joissa se lain mukaan on sallittu. O. Y. Alkoholiliikkeen hallintoneuvostolla on melkein diktaattorimainen valta siinä suhteessa. Jo lakia laadittaessa epäiltiin tällaisen järjestelyn tarkoituksenmukaisuutta. Todellisuus onkin aivan liiankin kouraantuntuvalla tavalla osoittanut epäilysten aiheellisuuden. Kun kunnanviranomaisten mieltä ei ole tarvinnut noudattaa esim. erilaisia myynti- ja anniskelu-oikeuksia myönnettäessä ja käytettäessä, on niitä viime vuosien kuluessa myön-

netty niin runsaasti, että rohkeinkaan laillisen väkiuomaliiikkeen ihailija ei varmaanakaan sellaista ennen voinut kuvitella mahdolliseksi. Kaupungeissa, joissa valtuusto esim. on pitänyt riittävänä kymmenkunta anniskelu-oikeutta, on niitä annettu useampia kymmeniä. N. s. turistipykälän nojalla on sellaisillakin paikkakunnilla toimiville ravintoloille, joilla ei varsinaista matkailuliikettä ole, maaherran antamalla luvalla anniskelu-oikeuksia annettu. Se tapa, millä laillista väkiuomaliiikettä, usein poiketen kunnanvaltuustojen lausunnoissa esitetyistä ehdotuksista, on muodossa tai toisessa sijoitettu eri paikkakunnille, on herättänyt suurta katkeruutta ei ainoastaan raittiusmielisen väestön vaan myös kaikkien niiden taholla, jotka panevat arvoa kunnalliselle itsehallinto-oikeudelle. Tuskin tarvinnee sanoa, että jos tämä menettely jatkuu, niin se tulee tukahuttamaan asianomaisten paikkakuntain raittiusmielisten henkilöiden harastuksen olojen kehittämiseen raittiutta edistävään suuntaan.

Aiheetta ei myöskään ole syntynyt tyytymättömyyttä n. s. tanssiravintolain johdosta. On sanottu, että niitä on suvaittu yökerhojen poistamiseksi. Voi olla, että tämä pitää paikkansa pääkaupunkiin nähden, mutta ei pääkaupungin yökerhojen hävittämiseksi olisi ollut tarpeellista sallia tanssiravintoloiden avaamista sellaisillekin paikkakunnille, joissa ei koskaan ole ollut minkäänlaisia yökerhoja. Nämä ravintolat ovat tulleet erikoiseksi vaaraksi nuorisolle ei ainoastaan raittiuskannalta vaan myös siveellisessä suhteessa yleensäkin. Useilla niistä on eristettyjä sivuhuoneita ja eräät ovat n. s. matkustajakotien välittömässä yhteydessä. Mieltäkuohuttavia ovat eräiden lääkärin antamat tiedot näiden paikkain siveellisestä turmeluksesta. O. Y. Alkoholiliikkeen hallintoneuvostokaan ei ole voinut kieltää kysymyksessä olevan epäkohdan olemassaoloa, koskapa se äskettäin on eri tahoilta tulneiden valitusten johdosta lyhentänyt väkiuomain annis-

keluaikaa sanotuissa ravintoloissa. Joltiseläkin varmuudella voi kuitenkin jo etukäteen sanoa, että anniskeluajan vähäinen rajoittaminen ei tule sanottavaa parannusta vaikuttamaan. Raittiusmielisissä piireissä pidetäänkin ainoana tyydyttävänä ratkaisuna yleisen tanssin kieltämistä sellaisissa paikoissa, joissa juovutusjuomien anniskelua harjoitetaan.

Jo hallituksen esityksessä väkijuomalaki oli säännös, jonka mukaan väkijuomien mainostus muuten kuin O. Y. Alkoholiliikkeen luvalla olisi kielletty. Eduskunnassa tämä ehdotus ei kuitenkaan saanut riittävää kannatusta. Tähänastinen kokemus on kuitenkin enemmän kuin riittävästi osoittanut tällaisen kiellon tarpeellisuuden. Sellaisena kuin väkijuomamainostus nykyään esiintyy se ei enää ole tiedoitusta eri juovutusjuomalajeista ja niiden hinnoista, vaan se on väkijuomien käyttöön kiihoittavaa ja opastavaa, useassa tapauksessa suorastaan valheellista esitystä alkoholijuomien mukaedullisista vaikutuksista. Tämä törkeä,

valtion raittiuskasvatuksen kanssa jyrkässä ristiriidassa oleva mainostus on jo sangen ikävällä tavalla sekottanut asioita tuntemattomien ihmisten käsityksiä juovutusjuomista ja niiden käytön vahingollisuudesta. Näin ollen pidämme tarpeellisena, että lakiin pannaan säännös väkijuomamainostuksesta. Kun on ruvettu harjoittamaan myös suoranaista opastusta väkijuomien, nimenomaan viinien kotivalmistuksessa, joka, vaikkakin on lain sallimaa, kuitenkin on katsottava kotien raittiuskasvatuksen ja valtion raittiuspoliittisten pyrkimysten kannalta vahingolliseksi, niin on tarpeellista myös sille asettaa esteitä sisällyttämällä lakiin säännös tällaisen neuvonnan kieltämisestä.

Edelläsäntöjen nojalla pyydämme kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta, muuttaen väkijuomalain 8, 30 ja 46 §:t ja lisäten siihen 86 a §:n, hyväksyisi seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

väkijuomista annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan täten väkijuomista 9 päivänä helmikuuta 1932 annetun lain 8, 30 ja 46 § sekä lisätään 86 a §.

8 §.

Hallintoneuvoston tehtävänä on:

6) määrätä myynti- ja anniskelupaikkojen lukumäärä ja niiden sijoitus huomioonottamalla, mitä asianomaiset kunnanvaltuustot yksinkertaisella enemmistöllä ovat niistä päättäneet, niin myös myytävien ja anniskeltavien väkijuomien lajit;

30 §.

Sen lisäksi mitä 28 §:ssä on säädetty voidaan antaa lupa anniskella:

Luvan, jota, 1 momentissa tarkoitetaan,

antaa harkinnan mukaan vuodeksi kerrallaan 1 ja 2 kohdassa mainituissa tapauksissa maaherra asianomaisen kunnanvaltuuston suostumuksella, joka on annettava vähintään kahden kolmasosan enemmistöllä, sekä 3 ja 4 kohdassa mainituissa tapauksissa valtioneuvosto väkijuomayhtiöille taikka sille, jonka toimitettavaksi yhtiön hallintoneuvosto on anniskelun antanut.

46 §.

Anniskeluhuoneistossa tai muuten anniskeluliikkeen yhteydessä alköön sallittako yleistä tanssia tai variete-, sirkus- ja muita senluontoisia näytäntöjä.

86 a §.

Asetuksella säädetään rangaistus sille, joka sanomalehdessä tai muulla tavoin yleisölle julkisesti ilmoittaa väkijuomista tai sellaisista käymistä edistävistä aineista, jotka ilmeisesti ovat tarkoitetut käytettäväksi 83 §:ssä mainittujen väkijuomien valmistukseen, tahi antaa neuvoja väkijuomien valmistamiseen. Tämä ei koske O. Y. Alkoholiliikkeen julkisuudessa antamia väkijuomia, niiden myyntiä ja anniskelua koskevia tiedoituksia.

Helsingissä 9 päivänä helmikuuta 1934.

Väinö Voionmaa.
Aino Lehtokoski.
Hannes Ryömä.
Hilja Pärssinen.
Alpo Lumme.
Hugo Aattela.

Elsa Metsäranta.
Aino Malkamäki.
Väinö Kivisalo.
Viljami Kalliokoski.
Juhani Leppälä.
Tilda Löthman.
E. M. Tarkkanen.

Kyllikki Pohjala.
Levi Jern.
Albin Wickman.
Edv. Vaarama.
Anni Huotari.
Hilda Herrala.

kiinnitet
seen, sen

Haga m. fl.: Angående avlätande av proposition om sinnessjukvårdens övertagande av staten.

Till Riksdagen.

Sinnessjukdomen är otvivelaktigt en av de svåraste sjukdomar, som kan drabba en människa. Den sinnessjuka lider icke endast för egen del, utan därjämte utgör han en fara för sin omgivning och sina medmänniskor, framför allt för sina egna. Detta gör att den sinnessjuka vanligtvis måste interneras och vårdas uti slutet anstalt eller sjukhus. Därtill är sinnessjukdomen ofta obotlig, vilket gör att sjukhusvistelsen måste utsträckas för den återstående delen av den sjukes personens livstid.

De under senaste tid uppförda interkommunala distriktsinnessjukhusen hava därför varit nödvändiga och fylla även ett länge känt behov, när det gäller vården av dessa samhällets olyckliga. Men uppförandet av dessa sjukhus likasom deras årliga underhåll åsamka kommunerna stora utgifter. Och för den enskilde medborgare som råkat i sinnessjukdom, liksom för hans familj, bliva kostnaderna för den sjukes internering och vård så betungande, att årsinkomsterna hos det stora flertalet icke förslå till täckande av dessa sjukvårdskostnader. De besparingar, som den sjuka, eventuellt hans familj, före sjukdomens inträde kunnat hopsamla, måste då tillgripas. Efter en kort tid äro den sjukes och i många fall jämväl familjens tillgångar fullständigt uttömda. Kommunens fattigvård måste

därför träda emellan och se till att den sjuka erhåller nödig vård.

Statsmakten har även visat förståelse för denna fråga, ty genom lagen av den 31 maj 1929 har riksdagen beslutit, att vid uppförande av distriktsinnessjukhus halva kostnaden skall erläggas av staten såvida anslag härför finnas upptagna uti budgeten. Härutöver deltagar staten i sjukhusens underhåll med bidrag, som för närvarande utgår med 11 mark per sjukvårdsdag. Dessa bidrag äro dock enligt vår uppfattning icke tillräckliga enär ju både kommuner för de sjuka, som fallit fattigvården till last, och enskilda, som råkat i ofta nämnda sjukdom, måste vidkännas stora och betungande utgifter. Sinnessjukdomen är, enligt vår mening, av den svåra art, att vården av dessa samhällets olyckliga helt bör bekostas av staten. Ty det finnes knappast någon sjukdom, som kan jämföras med sinnessjukdomen och den kan drabba vem som helst från den högst uppsatta, mest lärda medborgare till den enklaste och fattigaste.

Under hänvisning till ovanstående få vi vördsamt föreslå att riksdagen ville besluta hemställa,

att regeringen måtte låta bereda och till Riksdagen avlämna proposition om att sinnessjukvården övertagas av staten.

Helsingfors den 8 februari 1934.

Edvard Haga.
Edv. Helenelund.
J. Mangs.

Levi Jern.
Albin Wickman.
Henrik Kullberg.

Voionmaa y. m.: Juoppouden nykyistä laatua ja laajuutta koskevan tutkimuksen toimittamisesta.

Eduskunnalle.

Kesäkuun 8 päivänä 1922 alkoholin kulutusta ja sitä koskevan lainsäädännön yhteiskunnallisia vaikutuksia tutkimaan asetetun komitean toimesta suoritettiin v. 1923 tutkimus juoppouksesta pidätetyistä henkilöistä Suomen kaupungeissa. Tämä tutkimus, joka valmistui v. 1925, on parhaita juoppoutta yhteiskunnallisena ilmiönä käsittelevä. Sen antama kuva juoppouden esiintymisestä eri yhteiskunta- ja ammattipiireissä, ikäluokissa ja siviilisäädysissä sekä sen tarjoama valaisu väkijuomien käytön sosiaalisesta maaperästä, samoin kuin itse juoppouden luonteesta meidän oloissamme, on tarjonnut erinomaisen arvokkaita aineksia koko tämän vaikean yhteiskunnallisen kysymyksen asialliselle käsittelylle.

Sen jälkeen kuin edellämainittu tutkimus suoritettiin on tapahtunut perusteellinen muutos juovutusjuomia ja juoppouiden käsittelyä koskevan lainsäädännön alalla. Väkiuomien saanti on nyt laillista, entisten lisäksi on käyttöön tullut toisia juovutusjuomia ja sitäpaitsi olosuhteet yleensäkin ovat nyt toisenlaiset kuin kymmenen vuotta sitten. On näin ollen aihetta otaksua, etteivät 1923 vuoden oloihin perustuvan tutkimuksen tulokset anna kyllin luotettavaa kuvaa nykyisen juoppouden laajuudesta ja luonteesta. Kuitenkin näiden seikkain tunteminen on tuiki tarpeellinen raittiuskysymystä koskevan sosiaalipoliittisen toiminnan m. m. alkoholihuollon toimeenpanon samoin kuin raitti-

asian edistämiseksi työskentelevän vapaan kansalaistoiminnan kannalta. Tarpeellinen on tällainen selvitys myös sen johdosta, että juoppouiden käsittely 1931 voimaantuneen rikoslain 43 luvun 6 pykälän muutoksen ja samana vuonna annetun juoppouena tavatun henkilön huoltoa koskevan lain vaikutuksesta on tullut kokonaan toiselle kannalle kuin ennen.

Näin ollen olisi mielestämme välttämätöntä, että nyt suoritettaisiin samanlainen juoppouksesta pidätettyjä henkilöjä koskeva tutkimus kuin v. 1923. Tällöin kuitenkin juoppouden laajuutta arvosteltaessa olisi huomioonotettava nykyisen taloudellisen pulakauden pidättävä vaikutus väkiuomien käytössä samoin kuin kieltolain ja rikoslain juoppouksesta koskevan kohdan muutosten sekä muiden asiaan liittyvien seikkain vaikutus poliisin pidätysmenettelyyn. Kehityssuunnan arvioimisen kannalta olisi tutkimus suoritettava niin, että se tekisi mahdolliseksi luotettavan vertailun silloisten ja nykyisten olojen välillä. Meistä näyttää tarkoituksenmukaisimmalta, että tilastollisten ensiainesten kokoaminen suoritettaisiin vuoden 1935 aikana, jolloin voisi odottaa tutkimusten tulosten olevan julkaistavissa v. 1937. Tämän tutkimuksen suorittamista varten ei tarvittane erikoista komiteaa, koska v. 1923 käytetyt kyselykaavakkeet pääasiassa soveltuvat edelleen käytettäväksi ja koska sosialiministeriön sosiaalitalastollisessa osastossa, jonka toimittavaksi tutkimus arvatenkin olisi uskottava,

Aiksen laatu ja kovuus indikoitu hevosvoimaa	Dunkey- manni.	Lämmi- tāja.	Hillen- heittäjä.	Mootori- mie.
801—1,000	1	5	1	—
1,001—1,250	1	6	3	—
1,251—1,500	1	7	3	—
1,501—1,750	1	8	3	—
1,751—2,000	1	9	3	—
2,001—2,500	1	10	3	—
2,501—3,000	1	12	4	—
3,001—3,500	1	13	4	—
Mootorilaivat:				
alle 250	—	—	—	2
251—800	—	—	—	3
801—1,000	—	—	—	5
1,001—2,000	—	—	—	6
2,001—3,500	—	—	—	8

Lämmittäjiin nähden on huomionotettava, ettei kivihiilenkulutus yhtä lämmittäjää kohti nouse tropiikissa yli 3 (kolmen) ja muualla yli 3.5 (kolmen ja puolen) tonnin vuorokaudessa.

Päällystään nähden voitaisiin noudattaa suurin piirtein katsoen nykyisin voimassa olevien asetusten määräyksiä.

Helsingissä 9 p:nä helmikuuta 1934.

G. Andersson.
K. Lumijärvi.
Niilo Pajunen.
Väinö Sinisalo.
Antti Meriläinen.
Karl J. Wenman.
Aug. Kuusisto.
Valfrid Eskola.

Tuomas Bryggari.

Edellä olevan perusteella ehdotamme eduskunnan päätettäväksi toivomuksen,

että hallitus viipymättä antaisi Eduskunnalle yksityiskohtaisen esityksen laiksi kauppa-alusten miehistyksestä.

K.-A. Fagerholm.
Axel Ahlström.
Paavo Aarniokoski.
J. E. Malmivuori.
J. Väisänen.
G. Lindström.
Kustaa Perho.
Onni Hiltunen.

nykyisin työskentelevät samat henkilöt, jotka suorittivat tämän tutkimuksen edellisellä kerralla. Harkittavaksi jää, onko sosialitilastollisen osaston kutsuttava asiantuntijoita neuvottelemaan tutkimusta koskevista seikoista. Kun esityöt ovat jo ennakolta suoritettut, jäänevät tutkimuksen aiheuttamat kustannuksetkin melkoista pienemmiksi kuin v. 1923.

Helsingissä 9 p. helmik. 1934.

Väinö Voionmaa.
Hilja Päräsinen.
Aino Lehtokoski.
Hugo Aattela.
Albin Wickman.
Edv. Vaarama.
Elsa Metsäranta.
Aino Malkamäki.
Väinö Kivisalo.

Edellä sanotun nojalla täten kunnioitetaan ehdotamme eduskunnan hyväksyttäväksi toivomuksen,

että hallitus ensi tilassa antaisi sosialministeriön sosialitilastollisen osaston tehtäväksi toimittaa juopousolojamme koskeva tutkimus.

Hannes Ryömä.
Viljami Kalliokoski.
Juhani Leppälä.
Tilda Löthman.
Kyllikki Pohjala.
Levi Jern.
Anni Huotari.
Hilda Herrala.
E. M. Tarkkanen.

räkat i sinnessjukvård, men miljö, bliva kostnaderna för den sjukes in-
ternering och vård så betungande, att års-
inkomsterna hos det stora flertalet icke för-
slå till täckande av dessa sjukvårdskostna-
der. De besparingar, som den sjuke, even-
tuellt hans familj, före sjukdomens inträde
kunnat hopsamla, måste då tillgripas. Ef-
ter en kort tid äro den sjukes och i många
fall jämväl familjens tillgångar fullständigt
uttömda. Kommunens fattigvård måste

men och den kan utgå
den högst uppsatta, mest lärda medborgare
till den enklaste och fattigaste.

Under hänvisning till ovanstående få vi
vördsamt föreslå att riksdagen ville besluta
hemställa,

att regeringen måtte låta bereda
och till Riksdagen avlåta proposi-
tion om att sinnessjukvården överta-
ges av staten.

Helsingfors den 8 februari 1934.

Edvard Haga.
Edv. Helenelund.
J. Manga.

Levi Jern.
Albin Wickman.
Henrik Kullberg.

ternering och vård på betungande, att årsinkomsterna hos det stora flertalet icke förslå till täckande av dessa sjukvårdskostnader. De besparingar, som den sjuke, eventuellt hans familj, före sjukdomens inträde kunnat hopsamla, måste då tillgripas. Efter en kort tid äro den sjukes och i många fall jämväl familjens tillgångar fullständigt uttömda. Kommunens fattigvård måste

Helsingfors den 8 februari 1934.

Edvard Haga.
Edv. Helenelund.
J. Mango.

den högst uppsatta, mest lärda medborgare till den enklaste och fattigaste.

Under hänvisning till ovanstående få vi vördsamt föreslå att riksdagen ville besluta hemställa,

att regeringen måtte låta bereda och till Riksdagen avlåta proposition om att sinnessjukvården övertages av staten.

Levi Jern.
Albin Wickman.
Henrik Kullberg.

Ante 11 v. v. pöytäkirja 8/2-34

149

VI, s. — Toiv. al. N:o 86.

Lehtokoski y. m.: Esityksen antamisesta alkoholihuoltolaiksi.

Eduskunnalle.

Maassamme lienee jo vakaantunut yleiseksi se mielipide, että vihdoin olisi aikaansaattava alkoholihuoltolaki. Muissa maissa saavutettujen kokemusten ja tutkimusten perusteella on voitu todeta, että suurin osa alkoholisteista voidaan joko kokonaan tai osittain parantaa, jos heille riittävän hyvissä ajoin järjestetään oikeata ja sopivaa hoitoa ja heidät, vaikkapa vasten omaa tahtoansa, saatetaan huollon alaisiksi.

Vuonna 1924 hallitus asetti komitean suunnittelemaan alkoholistien huoltoa. Pari vuotta myöhemmin sai komitea työnsä valmiiksi ja jätti hallitukselle asiasta laajan mietinnön ja ehdotuksen alkoholihuolto-

laiksi. Alkoholihuoltolain pohjaksi olisi siis edelleenkin otettava mainitun komitean mietintö ja lakiehdotus, tekemällä siihen ne muutokset ja parannukset, mitkä muutuneissa olosuhteissa ovat tulleet tarpeelliseksi.

Edelläesitetyn perusteella ja vedoten eduskunnan jo ennen tästä asiasta tekemiin päätöksiin ehdotamme eduskunnan päätettäväksi toivomuksen,

että hallitus antaisi kiireellisesti Eduskunnalle esityksen alkoholihuoltolaiksi.

Helsingissä, helmikuun 9 päivänä 1934.

Aino Lehtokoski.
Hugo Aattela.
Elsa Metsäranta.
O. Peltonen.
Matti Lepistö.
Viljo Rantala.
Isak Penttala.
J. F. Tolonen.
Otto Marttila.
Hilma Koivulahti-Lehto.
Aino Malkamäki.

Hilda Herrala.

Anni Huotari.
Akseli Kanerva.
Väinö Voionmaa.
Väinö Kivisalo.
Otto Toivonen.
Alpo Lumme.
Matti Turja.
Alex Hämäläinen.
Kaisa Hildén.
Onni Mäkeläinen.
Hilja Pärssinen.

seen, sen

X,5. — Toiv. al. N:o 83.

**Andersson y. m.: Esityksen antamisesta laiksi kauppa-
alusten miehistöstä.**

Eduskunnalle.

Monessa merenkulkumaassa on jo useita vuosia ollut voimassa lakeja tai asetuksia kauppa-alusten miehitysvahvuudesta niin ammattitaitoon kuin määräänkin nähden. Esimerkiksi Norjassa on vuodesta 1919 lähtien ollut voimassa erikoinen asetus, jossa määrätään m. m. siitä, missä määrässä kauppalaivoilla on käytettävä täysin ammattitaitoisia miehistöä ammattitaidottomaan tai vähemmän ammattitaitoiseen nähden sekä miehistön kokonaismäärästä aluksen kokoon ja konevoimaan nähden. Virossa, Pohjois-Amerikan Yhdysvalloissa, Ranskassa y. m. maissa on tästä erikoisia asetuksia. Viimeksi tammikuun 6 päivänä 1933 annettiin Tanskassa asetus kauppalaivojen miehityksestä. Ja meillä Suomessa on voimassa asetus huhtikuun 13 päivästä 1926, joka koskee kauppa-alusten kansi- ja konepäälystystä, mutta konemiehistöstä siinä ei määrätä mitään. Merilaissa taas puhutaan vain alusten riittävästä miehityksestä, jota merenkulkutarkastajain pitäisi valvoa. Mutta kun mitään miehistön määrää tai pätevyyttä koskevaa määräystä ei ole, on merilain ylimalkaisen määräyksen „riittävästä miehityksestä” noudattamista vaikea valvoa, eikä siihen yleensä käytännössä olekaan kiinnitetty tarpeellista huomiota.

Kauppa-alusten miehitys riittävän lukuisalla ja mahdollisimman ammattitaitoisella miehistöllä on erittäin tärkeä sekä matkustajain ja miehistön että myöskin lastin ja aluksen oman turvallisuuden kannalta. Sekä ihmishenkiä että aineellisia ar-

voja saatetaan arveluttavassakin määrässä vaarantaa, jos kauppa-aluksen miehistö on joko lukumäärältään pieni tai suhteettomassa määrässä ammattitaidotonta. Pääasiassa juuri turvallisuussyistä, ihmishenkien ja aineellisten arvojen tuhoutumisen estämiseksi, on eri maissa säädetty edellään mainittuja lakeja tai annettu asetuksia kauppa-alusten miehityksestä.

Kun meillä Suomessa ei miehistöön nähden yleensä ole mitään lakia tai asetusta-kaan kauppa-alusten miehityksasteikosta, riippuu kunkin aluksen miehitys ensi kädessä laivanvarustajan mielijohteista, jos aluksen omistaja katsoo saavansa aineellista hyötyä, kuten on asianlaita, käyttämällä miehistöä vähän tai mahdollisimman suuren osan miehistöstä joko kokonaan ammattitaidotonta tai vähemmän ammattitaitoisia, koska ammattitaidoton tai vähemmän ammattitaitoinen laivamiehistö on halvempipalkkaista. Mahdollisimman suuren voitonsaannin halu kiihottaakin laivanvarustajia yleensä käyttämään juuri halvempipalkkaista ammattitaidotonta tai vähemmän ammattitaitoisia laivaväkeä ja silloin ei kiinnitetä riittävästi huomiota miehistön, matkustajain, lastin ja aluksenkaan turvallisuuden, sillä miehistöä on aina saatavissa vaikka kuinka paljon ja taas lastit ja alukset ovat vakuutettuja. Tässä suhteessa eivät alusten päällikötkään voi paljoa tehdä, sillä heidän on noudatettava laivanvarustajain määräyksiä. Niinpä kirjoittaakin laivanpäälystöliiton lehti „Suomen Merenkulku” huhti-toukokuun numerossa (4—5)

1933 sivulla 118 otsakkeella „Kysymys laivain miehityksestä” seuraavaa:

„Merilain 34 §:ssä säädetään ainoastaan, että päällikön on tarkoin valvottava, että laiva on merikelpoinen — mihin sisältyy myöskin, että laivassa on tarpeellinen miehistö — ja 17 p:nä huhtikuuta 1924 annetun, kauppalaivoja koskevan asetuksen 1 §:ssä säädetään, että jokaisen kauppalaivan tulee olla niin rakennettu, varustettu ja miehitetty — — — että hengen ja omaisuuden voidaan katsoa olevan turvattu. Lukuunottamatta juurimainitun asetuksen 62 §:n säädöksiä, joissa yksityiskohtaisesti määrätään kauppalaivojen päällystön ja alipäällystön toimeensa ottamisesta, ei meidän lainsäädäntömme sisällä minkäänlaista määräystä tällaisten laivojen miehistön lukumäärästä ja laadusta. Tästä on ollut seurauksena, että laivoissa lukemattomia kertoja on ollut ja on riittämätön miehistö. Etenkin nykyään, kun laivanvarustajat supistavat menojaan mikäli suinkin mahdollista, on muutamien laivojen miehistöä vähennetty siinä määrin, ettei näitä laivoja enää voida pitää merikelpoisina. Vaikka päällikkö ensi sijassa onkin vastuussa siitä, että laivassa on turvallinen miehistö, ei hänen mielipiteellään tällaisissa tapauksissa kuitenkaan ole merkitystä, kun laivanvarustajat itse määräävät tämän asian. Jos laivan päällikkö huomauttaa riittämättömästä miehistöstä tai vaatii miehistön lukumäärää lisättäväksi, saattaa hän saada eron toimestaan.” Näin todistavat laivojen päälliköt.

Valitettavasti ei meillä Suomessa pidetä riittävän tarkkaa tilastoa merionnettomuuksista eikä niiden syistä ja näinollen ei voida tilastollisesti osoittaa miten paljon onnettomuuksia on aiheutunut riittämättömän tai liian vähän ammattitaitoisen miehistön takia. Mutta monessa tapauksessa on onnet-

tomuus joko suorastaan aiheutunut tai sen vaikutukset tulleet tuhoisammiksi, kun laivan miehistö on ollut liian pienilukuinen tai suhteettomassa määrässä ammattitaidoton. On taas tapauksia, jolloin riittävän miehityksen ja ammattitaitoisten miesten avulla on voitu rajoittaa muuten kiertämättömän onnettomuuden tuhoisuutta. Niinpä kun joulukuussa 1930 Kattegatissa tuhoutui matkustajalaiva „Oberon”, olisi siitä pelastunut tuskin ainoakaan ihminen, ellei miehistö olisi ollut niin ammattitaitoista kuin oli. Törmätessään yhteen toisen suomalaisen matkustajalaivan „Areturuksen” kanssa, olivat onnettomuuden sat- tuessa vahdissa olleet lämmittäjät niin täydellisesti tehtäviensä tasalla, että osasivat heti sammuttaa tulet unneista ja vain siten välttyttiin kattilain räjähdykseltä, joka olisi saattanut tuhota joka ainoan laivalla olijän ja lisäksi matkustajalaiva „Areturuksenkin” matkustajineen ja miehistöineen.

Valtioneuvoston kirjapainossa v. 1933 painettu Suomen virallisen tilaston julkaisu „Merenkulku — Sjöfart” (IB) vuodelta 1931 osoittaa, että vuoden 1931 lopulla oli Suomen kauppalaivasto, kun alle 19 netto-rekisteritonin vetoisia aluksia ei oteta lukuun, seuraava:

	Lukumäärä.	Bruttovetoisuus rekisteritonin
Höyryaluksia	520	277,300
Moottorialuksia ..	152	22,191
Purjealuksia	279	78,098
Proomuja	3,642	274,954
Yhteensä 4,593		651,954

Samana tilastollisen julkaisun mukaan (siv. 84—85) oli „Liikenteessä olevan kauppalaivaston väestö vuonna 1931 aluksenomistajain antamien tietojen mukaan” ammattiryhmityksensä mukaan seuraava:

Päälliköitä	775, joista kotimaanliikenteessä	477
I perämiehiä	484 ” ” ”	238
II ”	174 ” ” ”	31
III ”	72 ” ” ”	29

Konstaapeleita	59, joista kotimaanliikenteessä	8
Kirvesmiehiä	127 ” ” ”	7
Pursimiehiä	148 ” ” ”	59
Matruuseja	3,323 ” ” ”	2,738
Puolimatruuseja	415 ” ” ”	35
Laivapoikia	362 ” ” ”	46
Vastuunalaisia konemestareita	448 ” ” ”	273
II konemestareita	257 ” ” ”	122
III ”	110 ” ” ”	31
IV ”	55 ” ” ”	28
Tunkkimiehiä (dunkeyman)	106 ” ” ”	11
Voitelijoita	100 ” ” ”	23
Lämmittäjiä	777 ” ” ”	295
Hiilenheittäjiä	122 ” ” ”	5
Radiosähkittäjiä	52 ” ” ”	—
Pursieri, konttoristi (nainen)	9 ” ” ”	7
” ” (mies)	17 ” ” ”	10
Ravintoloitsija	99 ” ” ”	35
Ravintolan johtajatar	38 ” ” ”	18
Keittiöhenkilöitä (naisia)	326 ” ” ”	162
” ” (miehiä)	183 ” ” ”	12
Tarjoilijoita (naisia)	121 ” ” ”	31
” ” (miehiä)	18 ” ” ”	2
Siivoojia (naisia)	111 ” ” ”	36
” ” (miehiä)	17 ” ” ”	—

Kaikkiaan 8,905, joista kotimaanliikenteessä 4,774

Matruuseiksi on merkitty tilastossa kaikki proomumiehet, joita oli 2,078, joten tilasto ei anna aivan oikeata kuvaa varsinaisten kauppalaivojen miehityksestä ja heidän ammattipätevyydestään. Niin on myös kaikki alottelevatkin lämmittäjät merkitty lämmittäjiksi, vaikka käytäntö laivoilla on sellainen, että suurin osa meriliikenteen laivojen lämmittäjistä on niin sanottuja nuorempia lämmittäjiä. Esimerkiksi ulkomaanliikenteen laivoilla on tilaston mukaan matruuseja, jotka on katsottava ammattitaitoisiksi, yhteensä 585, mutta puolimatruuseja ja laivapoikia, jotka ovat joko ammattitaidottomia tai vähemmän ammattitaitoisia, yhteensä 696, eli huomattavasti enemmän kuin matruuseja. Tällaisesta tilanteesta aiheutuinkin se vaara, josta „Suomen Meren-

ku”-lehden edellälainatussa kirjoituksessa puhutaan.

Suomen rannikko- ja vielä enemmän sisävesien vaikeakulkuisuuden vuoksi, ja kun kaiken lisäksi kulkuväylät usein ovat vielä puutteellisesti viitoitetut, asettaa meriliikenne meillä poikkeuksellisen suuria vaatimuksia laivojen miehistöille siinäkin tapauksessa, että esimerkiksi laivan ohjaus tapahtuu luotsin tai päällikön valvonnan alaisena. Esimerkiksi amerikalaisilla ja englantilaisilla laivoilla on erikoiset ruorimiehet (quartermasters), jotka ovat korkeimman ammattitaidon omaavia tavallisesta kansimiehistöstä. Mitään tällaista ammattiryhmää ei pestata suomalaisiin laivoihin. Mutta tämä puutteellisuus tulisi jossakin määrässä korvatuksi, jos lailla säädettäisiin mahdol-

tiimmän täsmällisesti riittävän suureksi konevoimalla kulkeviassa aluksissa olisi kansimiehistöä vähintään seuraavasti: luku koko miehistöön nähden, niin että

Kun aluksen bruttovetoisuus on rekisteritöntä	Kirvesmiehiä.	Purjemiehiä.	Matruuseja.	Puolimatru.	Laivapolkia.	Yhteensä.
100—300	—	—	2	1	1	4
301—600	—	1	2	2	1	6
601—1,000	1	1	3	2	1	8
1,001—1,500	1	1	3	2	2	9
1,501—2,500	1	1	4	3	2	11
2,501—4,000	1	1	4	3	3	12
4,001—5,000	1	1	5	3	3	13
5,001—6,000	1	1	6	3	4	15
6,001—7,000	1	1	6	4	5	17

purjealuksissa:

20—50	—	—	1	1	—	2
51—100	—	—	2	2	—	4
101—300	—	—	2	2	1	5
301—500	1	—	2	2	1	6
501—600	1	1	2	2	1	7
601—700	1	1	2	2	2	8
701—800	1	1	3	2	2	9
801—900	1	1	3	3	2	10
901—1,100	1	1	4	3	2	11
1,101—1,200	1	1	5	3	2	12
1,201—1,400	1	1	5	3	3	13
1,401—1,550	1	1	6	4	3	15
1,551—1,700	1	1	6	5	3	16
1,701—1,850	1	1	6	5	4	17
1,851—2,000	1	1	7	5	4	18
2,001—2,200	1	1	7	6	4	19
2,201—2,400	1	1	7	6	5	20
2,401—2,700	1	1	8	6	5	21
2,701—3,000	1	1	8	7	5	22

Konevoimalla kulkeviassa kauppa-aluksissa pitäisi lakimääräisesti olla konemiehistöä seuraavasti:

Höyrylaivat:

Aluksen laatu ja konevoima indikoitua hevosvoimaa.	Dunkeymanni.	Lämmittäjä.	Hiljenheittäjä.	Moottori-mies.
alle 250	—	2	—	—
251—400	—	3	—	—
401—600	—	3	1	—
601—800	—	4	1	—

laattavaksi, saatava näin saada eroon toimestaan." Näin todistavat laivojen päälliköt.

Valitettavasti ei meillä Suomessa pidetä riittävän tarkkaa tilastoa merionnettomuuksista eikä niiden syistä ja näinollen ei voida tilastollisesti osoittaa miten paljon onnettomuuksia on aiheutunut riittämättömän tai liian vähän ammattitaitoisen miehistön takia. Mutta monessa tapauksessa on onnet-

Proomuja	3,642	274,954
Yhteensä	4,593	651,954

Saman tilastollisen julkaisun mukaan (siv. 84—85) oli „Liikenteessä olevan kauppalavaston väestö vuonna 1931 aluksenomistajain antamien tietojen mukaan” ammattiryhmityksensä mukaan seuraava:

Päälliköitä	775, joista kotimaanliikenteessä	477
I perämiehiä	484	238
II ”	174	31
III ”	72	29

Aluksen laatu ja konevoima indikoitua hevosvoimaa.	Dunkeymanni.	Lämmittäjä.	Hiljenheittäjä.	Moottori-mies.
801—1,000	1	5	1	—
1,001—1,250	1	6	3	—
1,251—1,500	1	7	3	—
1,501—1,750	1	8	3	—
1,751—2,000	1	9	3	—
2,001—2,500	1	10	3	—
2,501—3,000	1	12	4	—
3,001—3,500	1	13	4	—

Moottorilaivat:

alle 250	—	—	—	2
251—800	—	—	—	3
801—1,000	—	—	—	5
1,001—2,000	—	—	—	6
2,001—3,500	—	—	—	8

Lämmittäjiin nähden on huomioonotettava, ettei kivihiilenkulutus yhtä lämmittäjää kohti nouse tropiikissa yli 3 (kolmen) ja muualla yli 3.5 (kolmen ja puolen) tonnin vuorokaudessa.

Päällystään nähden voitaisiin noudattaa suurin piirtein katsoen nykyisin voimassa olevien asetusten määräyksiä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme eduskunnan päätettäväksi toivomuksen,

että hallitus viipymättä antaisi Eduskunnalle yksityiskohtaisen esityksen laiksi kauppa-alusten miehistyksestä.

Helsingissä 9 p:nä helmikuuta 1934.

G. Andersson.
K. Lumijärvi.
Niilo Pajunen.
Väinö Sinisalo.
Antti Meriläinen.
Karl J. Wenman.
Aug. Kuusisto.
Valfrid Eskola.

K.-A. Fagerholm.
Axel Ahlström.
Paavo Aarniokoski.
J. E. Malmivuori.
J. Väisänen.
G. Lindström.
Kustaa Perho.
Onni Hiltunen.

Tuomas Bryggari.

Voimmaa y. m.: Juoppouden nykyistä laatua ja laajuutta koskevan tutkimuksen toimittamisesta.

Eduskunnalle.

Kesäkuun 8 päivänä 1922 alkoholin kulutusta ja sitä koskevan lainsäädännön yhteiskunnallisia vaikutuksia tutkimaan asetetun komitean toimesta suoritettiin v. 1923 tutkimus juopumuksesta pidätetyistä henkilöistä Suomen kaupungeissa. Tämä tutkimus, joka valmistui v. 1925, on parhaita juoppoutta yhteiskunnallisena ilmiönä käsitteleviä. Sen antama kuva juoppouden esiintymisestä eri yhteiskunta- ja ammattipiireissä, ikäluokissa ja siviilisäidyissä sekä sen tarjoama valaisu väkijuomien käytön sosiaalisesta maaperästä, samoin kuin itse juoppouden luonteesta meidän oloissamme, on tarjonut erinomaisen arvokkaita aineksia koko tämän vaikean yhteiskunnallisen kysymyksen asialliselle käsittelylle.

Sen jälkeen kuin edellämainittu tutkimus suoritettiin on tapahtunut perusteellinen muutos juovutusjuomia ja juopuneiden käsittelyä koskevan lainsäädännön alalla. Väkijuomien saanti on nyt laillista, entisten lisäksi on käyttöön tullut toisia juovutusjuomia ja sitäpaitsi olosuhteet yleensäkin ovat nyt toisenlaiset kuin kymmenen vuotta sitten. On näin ollen aihetta otaksua, etteivät 1923 vuoden oloihin perustuvan tutkimuksen tulokset anna kyllin luotettavaa kuvaa nykyisen juoppouden laajuudesta ja luonteesta. Kuitenkin näiden seikkain tunteminen on tuiki tarpeellinen raittiuskysymystä koskevan sosiaalipoliittisen toiminnan m. m. alkoholisti-huollon toimeenpanon samoin kuin raitti-

asian edistämiseksi työskentelevän vapaan kansalaistoiminnan kannalta. Tarpeellinen on tällainen selvitys myös sen johdosta, että juopuneiden käsittely 1931 voimaanastuneen rikoslain 43 luvun 6 pykälän muutoksen ja samana vuonna annetun juopuneena tavatun henkilön huoltoa koskevan lain vaikutuksesta on tullut kokonaan toiselle kannalle kuin ennen.

Näin ollen olisi mielestämme välttämätöntä, että nyt suoritettaisiin samanlainen juopumuksesta pidätettyjä henkilöjä koskeva tutkimus kuin v. 1923. Tällöin kuitenkin juoppouden laajuutta arvosteltaessa olisi huomioonotettava nykyisen taloudellisen pulakauden pidättävä vaikutus väkijuomien käytössä samoin kuin kieltolain ja rikoslain juopumusta koskevan kohdan muutosten sekä muiden asiaan liittyvien seikkain vaikutus poliisin pidätysmenettelyyn. Kehitysuunnan arvioimisen kannalta olisi tutkimus suoritettava niin, että se tekisi mahdolliseksi luotettavan vertailun silloisten ja nykyisten olojen välillä. Meistä näyttää tarkoituksenmukaisimmalta, että tilastollisten ensiainesten kokoaminen suoritettaisiin vuoden 1935 aikana, jolloin voisi odottaa tutkimusten tulosten olevan julkaistavissa v. 1937. Tämän tutkimuksen suorittamista varten ei tarvittane erikoista komiteaa, koska v. 1923 käytetyt kyselykaavakkeet pääasiassa soveltuvat edelleen käytettäväksi ja koska sosiaaliministeriön sosiaalitalastollisessa osastossa, jonka toimitettavaksi tutkimus arvatenkin olisi uskottava,

taant." Näin todistavat laivojen päälliköt.

Valitettavasti ei meillä Suomessa pidetä riittävän tarkkaa tilastoa merionnettomuuksista eikä niiden syistä ja näinollen ei voida tilastollisesti osoittaa miten paljon onnettomuuksia on aiheutunut riittämättömän tai liian vähän ammattitaitoisien miehistön takia. Mutta monessa tapauksessa on onnet-

Päällikköjä	775, joista kotimaanliikenteessä	477
I perämiehiä	484 " " "	238
II " "	174 " " "	31
III " "	72 " " "	29

Proomuja	3,642	274,954
Yhteensä 4,593		651,954

Saman tilastollisen julkaisun mukaan (siv. 84—85) oli „Liikenteessä olevan kaupalaivaston väestö vuonna 1931 aluksenomistajain antamien tietojen mukaan” ammattiryhmityksensä mukaan seuraava:

Lute 13 N. V. jouluku 8/2-34

Sos. dem. eduskuntaryhmälle.

Sietämättömän kurjaksi muodostuneen työttömyystilanteen johdosta kääntyivät kirjelmällä Maarian kunnan vähävaraiset palkkatyöläiset syyskuun 9 päivänä 1933 Maarian kunnanvaltuuston puoleen toivomuksella saada pikaista parannusta siihen sanoin kuvaamattomaan hätään ja kurjuuteen, jota vuosikausia on jo jatkunut.

Nälän ja puutteen kourissa kamppailevat sadata työläiset selvästi tahtuen sen rajoitetun mahdollisuuden, mikä kunnalla on ilman eduskunnan ja hallituksen taholta annettavaa tehokasta tukea työttömyyshädän lieventämiseksi kunnan valtuustolle osoitetussa kirjelmässä jo työläiset esittivät senttoivomuksen, että valtuusto työttömyystilannetta helpottavilla esityksillä ja anomuksilla riittävän hyvissä ajoin kääntyy eduskuntaryhmien ja valtioneuvoston puoleen. Mutta koska kaikesta niistä toimenpiteistä ja esitykseistä huolimatta, joita työläisten raskaan ja nälännyttävän taloudellisen tilanteen helpottamiseksi on suunniteltu sekä toimeenpantu, ei ole ollut sanottavaakaan parannusta huomattavissa, niin ovat työläiset yhä uudelleen raskain ja katkeroitunein mielin kokoontuneet kestävästi muodustunutta työttömyys- ja palkkatilannetta käsittelemään siinä hyvässä toivomuksessa, että vihdoin eduskunnan ja valtiovallan taholta kiinnitettäisiin vakavaa huomiota nykyiseen työttömyys- ja palkkakysymykseen, sen

korjaamiseksi olosuhteita paremmin vastaavaksi. Maarian kunnan työläisiin nähden ovat tulokset ^{jääneet} varsin laihoiksi siihen suureen kurjuuteen verrattuna, joka esikaupunkialueella asuvien satojen työläisten kodeissa on havaittavissa. Työttömyyden ja riittämättömien ansioiden johdosta ovat suuret työläisperheet olleet pakotettuja jo vuosikausia asumaan ahtaissa ja kaikin puolin huonoissa asunnoissa, joissa varsinkin lasten terveys on ollut hyvin vaaranalaista. Huono ja riittämätön ravinto yhdessä ohuiden ja repalaisten vaatteiden kera on saattanut vanhempienkin terveydentilan kyseenalaiseksi. Asioita vähemmäinkin tunteville henkilöille laitakaupungintyöläiskortteleissa on ilman muuta selvillä se tosiasia, että viipymättä olisi saatava olosuhteisiin asiaan kuuluvaa parannusta. Edellä olevassa mielessä kokoontuneina päättivät Maarian kunnan työläiset joulukuun 15 päivänä 1933 Raunistulan "Tarmon" talolla kokoontuneina yksimielisesti kääntyä esityksillä ja anomuksilla eduskuntaryhmien ja ministeriöiden puoleen. Kokoukseen hyväksymiä päätöksiä esittämään ja jättämään valittiin kokouksen puolesta: Väinö Koivisto, Juho Vanne, Kustaa Perho ja Suomen Rakennustyöläisten liiton puheenjohtaja T. Bryggari.

Välävan ja asiallisen ^{keskustelun} kokouksen jälkeen kokous toteaa, että kaikki ne toimenpiteet, joita työttömyystilanteen helpottamiseksi on suunniteltu ja käytäntöön on voitu panna Maarian kuntalaisia varten, eivät ole voineet poistaa sitä hätää ja kurjuutta, joka paikkakunnallamme vallitsee. Tässä suhteessa vaaditaan ja kaivataan paljon suurempia ja tehokkaampia toimenpiteitä kuin mitä nykyiset ovat. Uusia töitä on ensi tilassa saatava lähinä perheellisiä työntekijöitä varten kunnan välittömästä läheisyydestä ja palkkatasoa on viipymättä korotettava elintasoa vastaavaksi. Nykyisin maksetuilla 3:50 markan tuntiansiolla ei mitenkään perheellinen työntekijä tule toimeen, kun viikko ansio tekee vain noin 140 markkaa ja useasti tulee työ-, sade-, y.m. esteiden takia n.s. "rokulia", jolloin ansio jää sitäkin alhaisemmaksi. Kun varsinkin valtion varatoissa pääasiallisesti käytetään pakkourakoita, josta kuvaavana esimerkkinä voi kokous todeta, että esim. viime kesänä Artukaisten lentokentän rakennustöissä Turussa maksettiin pakkourakoista jopa 60-70 markan viikkopalkkoja työpäivän ollessa rajoittamattoman pitkän. Edellämainituksia ovat yleensä useat valtion varatyömaat, joita maarialaisille on järjestetty, ovatpa työläiset

Jäljennös.

Me allekirjoittaneet olemme työttömien kokouksessa 15/12 1933 Maariassa, Sos.dem. työväenyhdistyksen talolla, hyväksyneet ja omakohtaisen asiantuntemuksemme perusteella oikeaksi todenneet sen, että nykyisin maksetuilla palkoilla, jotka ovat keskimäärin varatoissa noin 120-140 mk. viikossa, ei mitenkään ilman lisätuloja tai kunnalta saatua köyhäinhoidon muodossa annettua tukea voi perheellinen työntekijä toimeentulla.

Henkilö, jolla on 2-3 huollettavaa eli mies, jolla on vaimo ja 1-2 lasta, alhaisemman laskelman mukaan tarvitsee viikossa:

ruokaan	Smk. 145:-
vuokraan ja lämpöön	" 50:-
vaatetukseen	" 46:-
pikkutarpeisiin	" 35:-

Yhteensä " 276:-

Hänen pitäisi saada tuntipalkkaa tällaista viikkomenoa varten työtä tehtäessä 40 työtuntia viikossa á 6:90 tunnilta.

Suurempien perheiden huoltajien pitäisi luonnollisesti saada vastavasti enempi palkkaa, sillä laskelma käsittää vain keskisuuruisen perheen.

Kuten laskelma osoittaa, on siinä menoerät otettu vain välttämättömmämpiin tarpeisiin ja niihinkin niin vaatimattomat erät, että Raunistulasakaan niillä tuskin tulee toimeen, joka on täydellisesti elinkustannuksissa Turkuun verrattavissa.

Varatyöpalkat kun ovat olleet valtion töissä virallistenkin laskelmien mukaan 1931-1932 Turun ja Porin läänissä alin 2:41 ja korkein 4:65. " Jos nyt lasketaan yllämainittujen lukujen perusteella, minkälaisen pohjar valtion töissä maksettu palkka on tarjonnut välttämättömien inhimillisten tarpeiden tyydyttämiseksi, niin ei voida tulla muuhun tulokseen kuin että

valtio on maksanut työläisille nälkähalkkoja." Työläisten palkkatason pi-
kaisen korjauksen tarpeellisuuden totetia Turun Sanomatkin kirjoituksessaan
29 p:nä maalisk. 1933 (Valtion maksamat nälkähalkat).

Kun asia todellisuudessa niin on, pitäisi sen olla riittävän huutava
perustelu kaikille hallintoelimille, siitä että varatyöpalcat ovat ehdotto-
masti koroitettava.

Tämän oikeutetun ja inhimillisesti katsoen välttämättömän vaatimuksen
pyydämme täten kunnioittaen saattaa eduskunnan ja hallituksen tietoon.

Maariassa, jouluk. 15 p:nä 1933.

Väinö Koivisto.

E. Saarinen.

V. Aaltonen.

A. Lindgren.

U. Lahti.

Liljamaa, A.

E. Lindqvist.

V. Lindfors.

A. Boman.

P. Saastamoinen.

A. Kangassalo.

A. Mattila.

H. Nieminen.

K. Liljestränd.

E. Tulonen.

H. Levo.

J. Nieminen.

K. Rajala.

N. Niemi.

Emil Aaltonen.

A. Munter.

A. Forss.

E. Helle.

V. Lehtinen.

Frans Jalonen.

O. Alho.

A. Laaksanen.

V. Koivisto.

O. Nyström.

V. Peltola.

A. Pesola.

V. Salmi.

T. V. Leino.

J. Salonen.

K. Suomi.

T. Halme.

A. Stenroos.

J. Rannikko.

A. Raittinen.

J. A. Tulonen.

M. Helander.

N. Lindgren.

V. Rintala.

A. Vierula.

H. Mattsson.

Kalle Tryckäri.

Frans Nummelin.

Eero Lehtinen.

L. Grönroos.

Aarne Talvinen.

Oskar Oksa.

Oskar Välimäki.

Raunio, J. R.

J. Vieno.

F. Hakala.

E. Kulmala.

N. Skog.

J. Laaksanen.

A. Salonen.

S. Aarnio.

J. Koski.

Armas Lehtonen.

E. Lehtonen.

E. Virtanen.

A. Aaltonen.

S. Lindgren.

J. Sinisalo.

E. Saastamoinen.

J. Lunden.

K. Lindgren.

Jäljennöksen oikeaksi todistavat:

os. os. M. M. M.

Heikki Levo Arvo Kangasala.

J. M. M.

joutuneet kustantamaan jopa matkakulunsakin työpaikoille, joka huomattavasti on vähentänyt jo muutenkin alhaista ansiota. Kokouksen mielestä onkin välttämätöntä, että urakkatyöjärjestelmä kokonaan poistetaan ja tunti-työstä maksetaan perheellisille työntekijöille vähintään 6 markkaa tunnilta ja perheettömille työntekijöille vähintään 5 markkaa tunnilta ja varo-
töissä käytännössä oleva 20 % alennus kokonaan poistetaan. Liian alhaisen palkkauksen ja työttömyyden surullisena seurauksena on ollut se, että täysin työkykyisetkin henkilöt ovat joutuneet turvautumaan köyhäinhoidon armo-
paloihin. Päästäksemme irti mitä pikaisimmin tuosta surkuteltavasta olo-
tilasta olisi työtä saatava järjestetyksi kotikunnan lähistöllä ~~jokaisella~~
kaikille työläisille riittävästi ja siitä maksettava elinkustannuksia vas-
taava normaalipalkka. Edellä oleviin näkökohtiin vedoten kokous esittääkin seuraavat vaatimukset:

- 1) että valtion varattava yleisiä töitä Maarian kunnan välittömässä läheisyydessä niin runsaasti, että työttömänä olevat työkykyiset voidaan niihin sijoittaa,
- 2) että myöskin nuorille työläisille ja naisille varataan sopivia töi-
tä eikä, kuten asti, jätetä heitä huomioonottamatta töiden järjes-
telyssä,
- 3) ellei kaikille voida pikaisesti töitä järjestää on työttömäksi jää-
ville järjestettävä riittävä työttömyyshuolto, joka ei saa olla köy-
hähoidonavun luontoista,
- 4) että milloin työläinen lähetetään työhön ulkopuolelle kotipaikkakun-
tansa on hänelle kustannettava vapaat matkat,
- 5) että nykyiset varatyökumotaan ja että työläisille mak-
setaan elintasoa vastaava palkka, joka on myöskin saatava urakka-
töissä.

Maariassa joulukuun 15 päivänä 1933.

Wäinö Kivimäki
puheenjohtaja

Arvo Kangaslahti
sihteeri.

Maarian kunnan työttömien kokouksen valtuuttamina:

Waino Löviö Gustave Hustaakerho
J. Bryggari

Olemme tänään 16, 12-33 kokouksen valitsemina tarkastaneet kirjelmän
ja havainneet kokouksen päätösten mukaisiksi.

Snolm. Matti. Heikki Lavo

Liite 1 Sn. dem. Yrjövalle A. Valberg
Edusk. ryhmän kok.
pöytäkirjaan 9/3-34

Sosialidemokraattiselle puolueyhdistykselle

Eduskunnassa.

Koska Hammasteknikkojen Liitto on Talousvaliokunnalle tuonut
esiin mielipiteensä hammasteknikkojen oikeuksista Eduskunnassa piak-
koin käsiteltäväksi tulevassa laissa hammaslääkäritoimen harjoittami-
sesta, niin olemme me tähän liittoon kuulumattomat hammasteknikot myös
katsoneet olevamme oikeutetut lausumaan toivomuksemme tässä ei ainoas-
taan meille, vaan koko varattomalle osalle kansastamme, tärkeässä kysy-
myksessä.

Ennenkuin ryhdyimme koskettelemaan itse pääasiaa, haluamme
erikoisesti kiinnittää arv. kansanedustajien huomion seuraaviin tosi-
asioihin: 1:o Hammasteknikkojen Liittoon kuuluu ainoastaan n. 35 - 40 %
koko maamme hammasteknikoista ja etupäässä juuri sellaiset, jotka teke-
vät työtä suoraan lääkäreille. 2:o Mainitun liiton johtokunnassa olevat
teknikot ovat useimmat sellaisia, joilla itsellään on tehtävänä 30 - 60:n
hammaslääkärin teknikontyöt. Tästä seuraa, että hammaslääkärien aloite
suoranaisesti kuuluu myös heidän yksityis intresseihinsä, ja ovat he
juuri sentähden ajaneet tätä lääkärin asiaa erityisellä innolla, vieläpä
sitte kuin olisi koko Hammasteknikkojen Liitto yksimielisenä heidän taka-
naan. Näin ei ole kuitenkaan asianlaita. Rohkenemme tämän perusteella
väittää, että n. 80 % maamme hammasteknikoista on hylkäävällä kannalla
kyseessä olevaan lakialoitteeseen nähden, ja että loput 20 % kannattavat
sitä puhtaasti yksityisistä syistä.

Ja nyt itse asiaan!

Olemme saaneet tietää, että Talousvaliokunta ei ole katsonut
tarpeelliseksi muuttaa hallituksen ehdotusta laiksi, mikäli se koskee
rangaistusta sille, joka ilman asianomaista lupaa harjoittaa hammaslääkä-
rin ammattia. 7§:ssä tässä lakiehdotuksessa säädetään aina yhteen vuoteen
asti rangaistusta tällaiselle henkilölle. Nousee kysymys onko irtonaisten
tekohampaitten valmistaminen ja korjaaminen katsottava hammaslääkäritoi-
men harjoittamiseksi. Me vastaamme tähän kysymykseen ehdottomasti kieltä-
västi, ja perustelemme mielipiteemme seuraavasti: Hammaslääkärit eivät

itse valmista irtonaisia tekohampaista, siis eivät harjoita tätä ammattia. Tästä seuraa, että irtonaisten tekohampaitten valmistamista ei voida mitenkään lukea niihin töihin, jotka kuuluvat hammaslääkärin toimeen. He ovat itse siirtäneet sen kokonaan hammasteknikoiden suoritettavaksi, jotka ovatkin tähän erikoistehtävään valmistuneet sekä teoreettisesti että monen vuoden työskentelemisellä, johon hammaslääkäreillä ei tietenkään ole ollut mahdollisuutta, koska he eivät ole voineet käyttää 4 - 5 vuotta tämän erikoisalan opiskeluun, mikä aika koti- ja ulkomaalaisten asiantuntijoiden lausuntojen mukaan on katsottava minimi-oppiajaksi tällä alalla.

Nyt kysymyksessä oleva pykälä tarkoittaa ilmeisesti suojella yleisöä puoskareista, joita on paljon varsinkin maaseudulla, mutta koska se on epäselvä, olisi siihen lisättävä lause, joka sisältää sen, että irtonaisten tekohampaitten valmistamista ja korjaamista ei ole katsottava hammaslääkäritoimen harjoittamiseksi.

Tällaisen vaatimuksen perusteluiksi on meillä vielä esitettävänä muitakin tosiasioita. Mainittakoon ensiksi, että jos yleisön joka kerta, kun sen tarvitsee hankkia itselleen tekohampaat ensin täytyy kääntyä hammaslääkärin puoleen ja hänen välityksellään saada ne, niin tällainen välikäden kautta tapahtuva tekohampaiden osto tulee niin kalliiksi, että köyhä kansa ei voi hankkia itselleen niitä, vaan niiden käyttäminen jää kokonaan varakkaiden etuoikeudeksi. Tällaista köyhien syrjäyttämistä laki ei saa sallia, ja jokainen ymmärtää, että hampaat eivät ole ylellisyystavaraa. Tosiasia on, että hammaslääkärit ottavat vähintään sata prosenttia voittoa meidän tekemistämme tekohampaista, ja tiedämme tapauksia, jolloin hammaslääkäri on ottanut paljon enemmänkin voitokseen. Tällaisesta välikäden pakollisesta käyttämisestä on tehtävä loppu, ja se olisi nyt Eduskunnan tehtävä.

Toiseksi: tahdomme huomauttaa siitä suuresta kansanterveydellisestä merkityksestä, joka tekohampailla on. Jokainen hampaaton tietää, kuinka vaikeata on syödä ja jokainen ymmärtää kuinka vaikeasti sulavaa pureskelematon ruoka on. Köyhällä ihmisellä, jolla ei ole paljon valikoimista ruoan suhteen, pitää ainakin olla se oikeus, että hän saa tilata itselleen tekohampaansa ilman välikäsiä, jotka ottavat satoja prosentteja voitokseen.

Kolmanneksi: Instrumentarioissa näkee kaikenlaisia esineitä, silmälasista tekojalkoihin asti. Näiden ostamiseen ei tarvita lääkärin suostumusta tai välitystä. Ja kuitenkin tietää jokainen, että esimerkiksi sopimattomat silmälasit ovat sangen vaarallisia silmille, jotka toki ovat paljon tärkeämmät ihmiselle kuin hampaat. Minkä tähden täytyy irtonaisia tekohampaista tilata hammaslääkärin välityksellä? Senkö tähden, että ihmisten suuontelot ovat niin erilaiset, että tekohampaista ei voida myydä numeron mukaan? Mutta ei mitan ottaminen kipsillä vaadi sen suurempaa taitoa kuin esim. kengän valmistaminen muotottomalle ja sairaalle jalalle tai tekojalan mitan ottaminen ja terveydelle se on aivan vaaraton.

Koska hammaslääkärit erikoisesti ovat painostaneet sitä seikkaa että me muka aiheutamme terveydellisiä vaaroja, koska me muka teemme tekohampaista, ilman että suu olisi saanut tarpeellista alkuhoitoa, haluamme tähän huomauttaa, että me aina olemme antaneet lääkäreiden tehdä tarpeelliset alkuvalmistukset ja itse olemme vain ottaneet jäljennöksen terveestä suusta.

On myöskin väitetty, että vähävaraisetkin voivat saada tekohampaista halvalla klinikoista. Tämän pitää kuitenkin paikkansa ainoastaan Yliopiston klinikkaan nähden, sillä yksityisten hammaslääkärien omistamien klinikoiden hinnat ovat miltei 100 % hammasteknikoiden hintoja korkeammat. Yliopiston klinikkaa ei kuitenkaan voida oikeastaan ottaa lainkaan huomioon tässä asiassa, sillä 1:o sinne otetaan ainoastaan rajoitettu määrä potilaita ja 2:o sen hinnastossa täytyy ottaa huomioon, että sen käytettävänä on ilmainen työvoima ja 3:o sitä ei voida, koska se on oppilaitos, asettaa kilpailijaksi yksityisille yrittäjille.

Tässä mainitut näkökohdat riittänevät todistamaan kuinka väärin olisi kieltää meitä hammasteknikkoja valmistamasta suoraan kuluttajille tekohampaista. Kuitenkin on tosiasia se, että tuomioistuimet ovat tähän asti tuominneet meitä sakkoihin tällaisesta työstä. Ne ovat katsoneet, että kipsimallin ottaminen suusta on jonkunlainen käsittely, joka ei kuulu muille kuin hammaslääkäreille. Me tahdomme tämän johdosta huomauttaa, että Saksassa, Tanskassa, Norjassa ja

Amerikassa ollaan toista mielipidettä, sillä siellä sallitaan ham-
masteknikkojen valmistaa tekohampaista ilman hammaslääkärin välitys-
tä. Kuinka muissa maissa on, siitä emme ole ajan lyhyiden vuoksi
onnistuneet saamaan varmaa tietoa.

Me tahdomme lopuksi huomauttaa, että mitä tulee väitteeseen
että hammaslääkärin tulot vähenisivät sen johdosta, että saisimme
vapaasti harjoittaa irtonaisten tekohampaisten valmistamista, on se
perusteeton, sillä varmaankin tulisi vain köyhempi osa kansasta kää-
nymään suoraan meidän puoleemme, ja varakkaimmat käyttäisivät hammas-
lääkäreitä niinkuin tähänkin asti. Yleinen hammaskulttuuri siis vai-
kohoaisi kansan keskuudessa. Ja joka tapauksessa jää tosiasiaksi, e-
ttä tähän asti on hammaslääkäreillä ollut ^{ainio-} ~~asiatonta~~ tuloa meidän työs-
tämme ja suuren yleisön kustannuksella, ja tällaisesta epäkohdasta on
mielemme tehtävä loppu. Kansan edun on käytävä hammaslääkärin
edun edellä!

Edelläesitettyyn nähden pyydämme kohteliaimmin, että arv.
kansanedustajat päättäisivät lisätä lakiin hammaslääkäritoimen har-
joittamisesta eri pykälänä seuraavat sanat:

Irtonaisten tekohampaisten valmistamista
ja korjaamista ei ole katsottava hammas-
lääkäritoimen harjoittamiseksi.

Helsinki maaliskuun 5 p. 1934.

K. Lindeholm
J. Oksanen
G. Palomäki
Kyösti Saukko
A. Hiltunen
V. Laakso
E. Pakarinen
P. Lindholm
K. Lappi
Omien ja suostuneiden apurien hammasteknikkojen protesta.

John A. Malm
Arvo Hiltunen
A. Haara
J. B. Wäinölä
Arvo Hiltunen
Arvo Hiltunen
Arvo Hiltunen
Arvo Hiltunen
Arvo Hiltunen
Arvo Hiltunen

Suhte 1 v. v. päätös 15/3-34

Sosiaalidemokraattisen Eduskuntaryhmän

Valmistusvaliokunnalle.

Pyydän tehdä ilmoituksen sen menettelyni johdosta, että edus-
kunnan viime tiistaina pidetyssä istunnossa käsiteltävässä yhdis-
tyslain muuttamisesta, en ole vakaumukseeni johdosta voinut äänes-
tää ryhmän päätöksen mukaisesti. Asia koskee mainitun lain 4 §:n
otettuja säännöksiä eräiden pukujen ja tunnusmerkkien käyttämi-
sen kieltämisestä. En voinut äänestää mainitunlaisten säännös-
ten lisäystä lakiin.

Menettelyni perusteluksi mainitsen lyhyesti, että epäilen
vakavasti mainitunlaisten määräysten ottamista yhdistyslakiin,
joka ei edes ole tilapäisluontoinen, määräjän voimassaoleva la-
ki. En voi uskoa, että nyt ehdotetuilla kielloilla voitaisiin
tehokkaasti taistella oikeistokiihoitusta vastaan vaan siihen tar-
vitaan paljon voimakkaimpia toimenpiteitä. Näistä uusista rajoi-
tuksista tulee nähtävästi olemaan puolueellemme varsin suurta
haittaa ja vaikeuksia järjestötoiminnassa, etenkin kun on syytä
epäillä, että tämän lain säännöksiä tullaan kaikella ankaruudella
soveltamaan juuri Sosiaalidemokraattista puoluetta ja sen perus-
järjestöjä vastaan.

Että ryhmän kokouksessa en ehtinyt asiassa esittää kantaani,
johtuu siitä, että asia otettiin käsiteltäväksi ryhmässä lyhyes-
sä päiväkokouksessa muiden asioiden lomassa, jolloin asiaa esi-
teltävässä, puheenjohtajana toimineen toveri Ryömän selostusta
valmistusvaliokunnan kannasta ei voinut kokouksessa vallinneen
puheensorinan vuoksi edes kunnollisesti kuulla ja asia tuli kes-
kustelematta kiinnilyödyksi.

Helsingissä maaliskuun 15 päivänä 1934.

Leijo Ranta

Kun v. 1891 asetus hammaslääkäriopetuksen alkamisesta ja v. 1893 asetus hammaslääkäriopetuksen harjoittamisesta annettiin, olivat
olosuhteet hammaslääkärialalla sellaiset, että maassa harjoittivat ham-
maslääkärintointa — paitsi muutamia, ulkomailla hammaslääkäritutkin-
non suorittaneita kotimaisia miehiä, — joukko maahan tulleita ulko-
maalaisia, etupäässä hammasteknikoita tai hammaslääkäreiksi itseään
kutsuvia henkilöitä, joilla useimmiten ei kuitenkaan ollut mitään todis-
tuksia suoritetuista tutkinnoista näytettävänä. Näiden lisäksi toimi
joitakin suomalaissyntyisiä miehiä, etupäässä kultasepän kisällejä,
joille Collegium Medicum (vastaa nyk. Lääkintöhallitusta) oli antanut
erikoisluvan valmistaa yleisölle tekohampaita. Puoskaroiminen hammas-
lääkärin alalla olikin aivan yleistä ja olosuhteet erittäin sekasortoiset,
kun näin erilaisella pätevyydellä — tai paremminkin etupäässä ilman
mitään pätevyyttä — varustetut henkilöt voivat rankaisematta harjoit-
taa puoskaroimista. Kun tilanne lopuksi kävi aivan sietämättömäksi,
kääntyivät maassa laillistetut hammaslääkärit hallituksen puoleen pyyn-
nöllä, että hammaslääkäriopetusta ryhdyttäisiin antamaan kotimaassa,
jotta saataisiin maan hammaslääkäritarve tyydytetyksi ja että lailla
suojattaisiin niiden henkilöiden oikeudet, jotka olivat suorittaneet yli-
opistolliset tutkinnot. Näin syntyivät edellä mainitut asetukset, joista
v. 1893 asetus kosketteli hammaslääkäriammatin harjoittamista. Tämä
asetus on ollut voimassa tähän saakka ja on eduskunnalle nyt annetun
hallituksen esityksen tarkoituksena uusia tämä yli 40 vuoden vanha ja
luonnollisesti jo vanhentunut asetus uudella lailla hammaslääkäritoimen
harjoittamisesta.

*Olosuhteet
Suomessa
ennen v. 1893*

Kun tämän uuden lakiehdotuksen käsittelyn yhteydessä talousvalio-
kunnassa on eräiden hammasteknikoiden taholta tehty yrityksiä saada
tähän hammaslääkäreitä koskevaan lakiin muutoksia tai lisäyksiä, jotka,
jos ne saataisiin eduskunnassa hyväksytyksi, olisivat omiaan aikaan-
saamaan arvaamattoman sekasorron hammaslääkärialalla ja palauttamaan
olot suunnilleen sellaisiksi, kun ne olivat 40 vuotta sitten, lienee paikal-
laan hammaslääkäreiden taholta antaa asiassa jonkun verran selitystä.

*Muutosyri-
tykset halli-
tuksen esi-
tykseen.*

Talousvaliokunnalle on anomuksia jättänyt kaksi eri ryhmää tekniikoita: 1) pienempi, ehkä parikymmentä hammasteknikkoa käsittävä ryhmä, jonka jäsenet eivät ole kuuluneet tai ovat erotetut Suomen Hammasteknikkojen Liitosta ja jotka vuosikautia ovat jo harjoittaneet osittaista jopa täydellistäkin hammaslääkärin tointa, useat tulleet siitä monta kertaa rangaistuiksikin ja 2) äskenmainittu Suomen Hammasteknikkojen Liitto, jonka jäsenet yleensä ovat suhtautuneet lojaalisesti voimassa olleeseen hammaslääkäriasetukseen. Nämät teknikat muodostavat pääosan maan hammasteknikkokunnasta; he kannattavat ehdotettua hammaslääkärilakia, mutta haluavat saada oikeuden suorittaa määrättyjä töitä, joiden suorittamisessa henkilökohtainen potilashoito heidän mielestään ei tule kysymykseen.

*Olosuhteet
Saksassa.*

Ensinmainitut teknikat ovat, viitaten siihen seikkaan, että eräissä maissa kuten esim. Saksassa hammasteknikoilla on määrätynlaatuista oikeuksia harjoittaa hammaslääkärintointia m. m. valmistaa suoraan yleisölle tekohampaista, talousvaliokunnalle jättämässään anomuksessa vaatineet, että heille annettaisiin samanlaiset oikeudet täällä. Kuitenkin on otettava huomioon, että lainsäädäntö Saksassa on kulkenut kokonaan toiseen suuntaan kuin meillä. Saksassa vallitsee täydellinen lääkitsemisvapaus (Kurierfreiheit), joten kuka maan kansalainen hyvänsä on oikeutettu hoitamaan ja lääkitsemään lähimmäisensä tauteja — lukuunottamatta sukupuolitauteja — siis myöskin hammastauteja. Kun kuitenkin esim. hammastautien ja niiden seurausten hoito edellyttää määrätynlaatuista tietoa ja taitoja, on Saksassa erikoisia oppilaitoksia, joissa opetusta tässä suhteessa annetaan. Paitsi yliopistoja, joissa opiskelleet ja tutkinnon suorittaneet ovat oikeutetut käyttämään hammaslääkärin nimeä, on ammattikouluja ympäri maan, joiden seitsenvuotisen kurssin läpikäyneet ovat oikeutetut käyttämään nimeä dentisti. Katsoen siihen, että tämä opetus on kohdistunut etupäässä hammaslääkärialan käytännöllisiin puoliin (tekohampaat ja niiden valmistus j. n. e.) ei näillä hammasteknikoilla ole varsinaista oikeutta käsitellä suu- ja leukasairauksia. Edellämainitun yleisen lääkitsemisvapauden perustalla ei kuitenkaan voida asettaa edesvastuuseen sellaisiakaan hammasteknikoita, jotka työskentelevät vaikka eivät ole suorittaneet mitään kursseja, ja siitä syystä löytyykin Saksassa suuri joukko praktisoivia hammasteknikoita, joilla ei ole takanaan minkäänlaisia tutkintoja.

Tällainen sekasortoinen asiointi ei luonnollisestikaan ole ollut yleisön enempää kuin tutkintoja suorittaneidenkaan kannalta tyydyttävä.

Siitä syystä ovatkin hammaslääkärit ja tutkinnon suorittaneet hammasteknikot (dentistit) jättäneet viime syksynä hallitukselle yhteisen anomuksen, jossa m. m. ehdotetaan, että tutkintoja suorittamattomilta evättäisiin oikeus suorittaa minkäänlaista potilaskäsittelyä, jolleivät he määrätyn ajan kuluessa käy ammattikouluja ja suorita tutkintoja, joten lääkitsemisoikeus tässä suhteessa siis kumottaisiin. Samalla ehdotetaan, että nykyään valmiina oleville ja jo opintonsa aloittaneille dentisteille järjestetään jatkokursseja suu- ja leukatautien hoidossa, jolloin he saavat oikeuden käyttää nimitystä hammaslääkäri; mutta *että tästä lähtien ei enää annettaisi hammaslääkärialalla opiskeleville muuta kuin yliopisto-opetusta, joten hammasteknikko-opetus lakkaa sen jälkeen kun nykyiset oppilaat ovat suorittaneet loppuun opintonsa.*

Paitsi edellä mainittuja hammasteknikoita, jotka työskentelevät potilaiden hoidossa, löytyy Saksassa suuri määrä hammasteknikoita, jotka ovat niinhysin hammaslääkäreiden kuin dentistienkin laboratorio-apulaisia. He ovat siis samassa asemassa kuin meillä Suomen Hammasteknikkojen Liiton jäsenet. Nämät teknikat eivät ole puuttuneet millään tavoin potilaiden hoitoon ja jää heidän asemansa Saksassa tämän uuden ehdotuksenkin mukaan entiselleen: he ovat laboratoriossa työskenteleviä teknillisiä apulaisia ilman minkäänlaisia oikeuksia tulla kosketukseen potilaiden kanssa.

Asianomaisissa piireissä odotetaan anomuksen myönteiseen suuntaan ratkeamista lähitulevaisuudessa ja osoittaa tällaisen anomuksen esittäminen, että Saksassakin ollaan täysin selvillä niistä haitoista, joita puoskaroiminen hammaslääkärialalla aiheuttaa ja että siitä on vapaututtava. Olosuhteet Saksassa ovatkin olleet jokseenkin samanlaiset kuin ne olivat meillä 40 vuotta sitten.

Edelleen perustelevat nämät hammasteknikot anomustaan sillä, että tekohampaiden valmistaminen ei ole mitään »hammaslääkärintyötä» vaan puhtaasti teknikon työtä. Näin ei kuitenkaan ole asianlaita. Tekohampaiden valmistaminen edellyttää aina määrätyn alkuhoidon (juurien poistamisen, rikkinäisten hampaiden paikkaamisen, hammaskiven poiston j. n. e.) ennenkuin edes tekohampaiden ensimmäiseen osaan, jäljennöksen ottamiseen, voidaan ryhtyä. Epäilemätöntä on, että jäljennöksen otto kuuluu hammaslääkärin työalaan; jo yksistään se seikka että hammaslääketieteellisessä kirjallisuudessa erittäin laajasti käsitellään tätä kysymystä, osoittaa, että oikean jäljennöksen ottotavan käyttö kussakin tapauksessa edellyttää tieteellisen sivistyksen ja kou-

*Kuuluuko
tekohampai-
den valmis-
taminen
hammaslää-
kärin työ-
alaan?*

luutuksen saaneen hammaslääkärin arvostelukykyä. Tekohampaita valmistettaessa täytyy potilaan — paitsi jäljennöksen ottoa varten — käydä vähintään 4 kertaa henkilökohtaisesti tekohampaita valmistavan lääkärin luona (purennanotto, koetus, paikoilleen sovitusta, jälkitarkastus j. n. e.) Että kaikki tämä kuuluu hammaslääkärin työalaaan on itsestään selvää; sitähän tukee jo sekin seikka, että Yliopistossa on yli 30 vuoden ajan juuri näiden aineiden opettamista varten toiminut erikoinen opettaja. Tätä käsityskantaa tukee myöskin se, että Korkein oikeus on 1 p:nä huhtikuuta 1931 antamallaan päätöksellä, kuultuaan Lääkintöhallitusta, katsoneet tämänkaltaisen työn kuuluvan hammaslääkärin ammatin piiriin.

Terveydelliset vaarat.

Vielä perustelevat nämä hammasteknikot anomustaan sillä, että tekohampaiden valmistaminen on senlaatuista työtä, ettei siitä voi koitua potilaille mitään terveydellisiä vaaroja. Ne hammasteknikot, jotka ovat sanotun anomuksen takana, ovat osaksi erilaisilta muilta aloilta siirtyneitä, osaksi tietysti myöskin aikaisemmin laboratorioissa työskennelleitä, eikä voitane katsoa heillä olevan edellytyksiä arvostella hygienisiä seikkoja. Eihän tarvitse ajatella muuta kuin että tällainen antiseptiikan ja aseptiikan lakeja tuntematon henkilö saa potilaakseen syfilistä sairastavan henkilön, jollaisella tartuntavaara suusta on ilmeinen. Käyttäessään plastillisia jäljennösaineita, joita ei voi sterilisoida, suusta suuhun, asettaa hän toiset potilaansa — ja työskennellessään luonnollisesti myöskin itsensä — tartuntavaaralle alttiiksi. Sama koskee tuberkuloosia, influensaa y. m. tarttuvia tauteja potevia henkilöitä. Vielä vähemmän voivat he arvostella sitä seikkaa, mitä vaurioita huonosti sopivat tekohampaat voivat saada aikaan painohaavojen, syöpätaudin syntymisen y. m. kautta.

Myöskin perustelevat nämä hammasteknikot anomustaan sillä, että köyhemmät kansankerrokset olisivat tällöin tilaisuudessa saamaan halvemmalla tekohampaita. Mitä tähän seikkaan tulee, on otettava huomioon, että hammasteknikot ovat asettuneet miltei yksinomaan kaupunkeihin ja näistäkin vain suurempiin. Useissa kaupungeissa löytyy hammaslääkäreiden omistamia hammasklinikoita vähävaraisille, pääkaupungissa kokonaista 9 kpl., lukuunottamatta Yliopiston hammasklinikkaa, jossa voidaan valmistaa varsin huomattavia määriä tekohampaita (yli 120 työskentelijää), joten vähävaraisetkin voivat pienin kustannuksin saada tekohampaita. Maaseudulle ei hammasteknikon kannata asettua, koska tekohampaiden valmistus ei käy päinsä ilman

jo aikaisemmin mainittua alkuhoitoa, jota tekniikko ei voi suorittaa ja koska tämänkaltaista työtä yleensä on niin vähän, ettei sillä yksinomaan voi tulla toimeen.

Kansan hammashoidon järjestäminen sellaiseksi, että varattomillakin ihmisillä myöskin maaseudulla on tilaisuus saada hammaslääkärin apua, ei ole toteutettavissa antamalla tekniikoille oikeuksia ruveta puoskaroimaan, vaan on se toteutettavissa käyttämällä ammattitaitoista ja tieteellisen sivistyksen saanutta hammaslääkärikuntaa ja esim. samanlaista järjestelmää kuin millä lääkärinhoito nykyisin on järjestetty kautta maan, kuten siv. 6 esitetään.

Toiseen ryhmään — ja siihen lukeutuu suurin osa maan hammas-tekniikoista — kuuluvat hammasteknikot ovat sellaisia, jotka työskennellen hammaslääkäreiden laboratorioissa tai omissa työpajoissaan suorittavat hammaslääkäreille tekohampaiden, siltojen, nastahampaiden y. m. proteesien valmistukseen kuuluvan laboratoriotyön. He ovat siis hammaslääkäreiden palkkaamia apulaisia, eivätkä he koskaan tule suoraan kosketukseen potilaan kanssa, mikä on luonnollista jo senkin takia, että laboratoriot ovat erillään, jopa usein aivan eri paikkakunnilla kuin hammaslääkärin vastaanotto. He saavat hammaslääkäreiltä korvauksen suorittamastaan työstä joko kuukausipalkan muodossa tai sovittun taksan mukaan, ja on heille edullista, että hammaslääkäreillä on proteettisia töitä, koska heidän toimeentulonsa on tällaisten töiden määräästä riippuvainen. He ymmärtävät, että toisten teknikoiden puoskaroiminen vähentää heidän ansiomahdollisuuksiaan, koska näiden suorittamat proteesityöt muuten hammaslääkäreiden välityksellä tuottaisivat heillekin ansiota. Siitä syystä he eivät vaadikaan oikeuksia tunkeutua hammaslääkärin toiminnan alalle, vaan kannattavat lakiehdotuksen hyväksymistä, mutta he esittävät vaatimuksen saada suorittaa »korjauksia»: rikkoutuneiden tekohampaiden korjaamista silloin, kun henkilökohtainen potilaskäsittely ei ole tarpeen.

Tarkastettaessa sitä ehdotusta lisäykseksi lain 7:een pykälään, jonka järjestäytyneet hammasteknikot ovat tehneet ja sen perusteluja, täytyy hammaslääkäreiden taholta esittää eriävä mielipide sen tarpeellisuudesta. Teknikot sanovat, että suurin osa tavalla tai toisella rikkoontuneista tekohampaista voidaan korjata ilman henkilökohtaista potilaskäsittelyä. Tällainen käsityskanta on kuitenkin virheellinen ja johtuu siitä, etteivät hammasteknikot ole olleet tilaisuudessa seuraamaan niitä muutoksia, joiden alaisina proteeseja kantavat leukaluut ovat. Jos ei oteta lukuun

Järjestöihin kuuluvien hammas-tekniikoiden vaatimukset.

niitä tapauksia, jolloin tekohampaat putoamisen tai muun ulkonaisen väkivallan johdosta särkyvät, rikkoontuvat ne miltei aina sen johdosta, että leuat ovat muuttaneet muotoaan ja purupaineen kohdistuessa huonosti sopivaan hammasriviin, proteesi menee rikki. Tällöin rikkoutuneen proteesin pelkkä korjaaminen ei tee sitä paremmin sopivaksi ja seurauksena onkin uusi murtuminen ja uusi korjaus tuottaen potilaalle hyödyttömiä kuluja. Kun sitäpaitsi harvoja poikkeuksia lukuunottamatta korjatutkin tekohampaat miltei aina täytyy sovittaa ja tarkistaa suussa ja suuressa osassa kaikkia korjaustapauksia jäljennöksen otto on tarpeen, jotta korjausta yleensä voisi suorittaa, on ilmeistä että korjaustenkin valmistaminen edellyttää useimmiten henkilökohtaista potilaskäsittelyä.

Koko kysymys korjausten suorittamisesta on niinhyvin hammaslääkäreille kuin hammasteknikoillekin aivan toisarvoinen: ne tulot, jotka hammasteknikoilla on nykyisin korjauksista ja jotka he tulisivat saamaan, jos anottu oikeus heille myönnettäisiin, muodostaa siksi pienen murto-osan heidän tuloistaan, ettei sillä seikalla liene sanottavampaa merkitystä; sama pitää paikkansa hammaslääkäreihin nähden. Paljon kauaskantoisempi merkitys olisi tällaisen lisämääräyksen ottamisella lakiin tai vieläpä sen perusteluihinkin siinä suhteessa, että se ehkä kiihottaisi tai tarjoaisi tilaisuuden väärinkäytöksiin, joita olisi vaikea, jopa mahdotonkin estää ja sillä tavoin koko lakiehdotuksen — jonka tarpeellisuuden järjestäytyneet hammasteknikotkin myöntävät — tarkoitusta heikennettäisiin.

Hammaslääkäreiden lukumäärä maassa.

Niissä maissa, joissa hammasteknikoilla — kuten meillä 40 vuotta sitten — on oikeus valmistaa tekohampaita, on tämä oikeus peräisin niiltä ajoilta, jolloin hammaslääkäreitä oli niin vähän, ettei väestön tarve tullut tyydytetyksi. Meillä Suomessa on nykyisin 540 hammaslääkäreitä, jotka työskentelevät 115 eri paikkakunnalla ympäri maan. Vuosittain valmistuu nykyisin 50 uutta hammaslääkäreitä ja opiskelijatulva hammaslääkärialalle on aivan tavaton: Yliopiston odontologisessa laitoksessa palvelee tällä lukukaudella 121 odontologian kandidaattia ja n. 100 valmista kandidaattia odottaa pääsyä laitokseen; laskelmien mukaan valmistuu vielä tämän kevätlukukauden kuluessa lisää n. 80 uutta kandidaattia ja lääketieteellisiä alkuopintoja suorittamaan ryhtyy vuosittain satoja ylioppilaita. Ylituotanto hammaslääkärialalla on siis erittäin huomattava; täysin ammattitaitoista, perinpohjaisen tieteellisen sivistyksen ja opetuksen saaneita hammaslääkäreitä on aivan yli tarpeen

saatavissa, joten ei ole minkäänlaista syytä palautua 40 vuotta sitten vallinneisiin sekasortoisiin oloihin.

Myöskin on puoskaroivien hammasteknikoiden ja heidän kannattajiensa taholta sanomalehtien yleisön osastoihin viime aikoina toimitettu runsaasti kirjoituksia, joissa on koetettu saada yleisölle uskotelluksi, että hammaslääkärit »monopoliasemaansa» hyväkseen käyttäen kiskosivat potilailtaan aivan tavattomia hintoja tekohampaiden valmistamisesta. Parhaana todistuksena tällaisten kirjoitusten arvosta on se, että niiden kirjoittajat eivät uskalla esiintyä omalla nimellään; eihän voine puhua mistään etuoikeutetusta asemasta, jos ajatellaan mitä edellä on sanottu hammaslääkärialalla vallitsevasta opiskelijain tulvasta. Myöskin hammaslääkärit ovat taloudellisten lakien ja suhdanteiden vaikutusten alaiset; eikä köyhemmällekään yleisölle suinkaan tuota vaikeuksia saada hammaslääkäriapua täysin kohtuulliseen hintaan edes nykyisinkään, saatikka lähitulevaisuudessa, jolloin hammaslääkäreiden lukumäärä lisääntyy edellä selostetulla nopeudella.

Nykyisin on hammaslääkäreitä kaikissa kaupungeissa yli tarpeen. lisäksi löytyy heitä kauppaloissa, suuremmissa kirkonkylissä, rautateiden risteyspaikoissa ja monessa paikassa suuremmissa maaseutupaikissa. Kysymys varsinaisen maaseudun hammaslääkäritarpeen tyydyttämisestä on jo kauan ollut (yli 20 vuotta) hammaslääkäripiirien huomion esineenä. Parhaillaan valmistavat Suomen Hammaslääkäriliiton ja Kenraali Mannerheimin Lastensuojeluliiton hammasvaliokunnan edustajat ehdotusta kunnanhammaslääkärivirkojen perustamisesta. Tällöin voisivat kunnat — aluksi useammat yhdessä — saada alueillensa hammaslääkäriin ja maaseutuväestö siten hammaslääkäritarpeensa tyydytetyksi sellaisillakin paikkakunnilla, joille yksityisen hammaslääkäriin asutuksen harvuuden t. m. s. syyn takia ei kannattaisi asettua. Hammaslääkäreitä on tulevaisuudessa tällaisiin virkoihin varmaan riittävästi saatavissa.

Näiden kunnallisten hammaslääkäreiden toiminta kohdistuisi aluksi koululasten hampaiden hoitoon, josta valtio maalaiskunnille suorittaa nykyäänkin osan kustannuksista; samalla saisivat kunnan varattomat hammaslääkäriin apua jokseenkin samojen periaatteiden mukaan kuin lääkäriinapua. Hammaslääkäreiden lukumäärän ollessa nyt jo näin suuren ja lähitulevaisuudessa yhä suuretessa ja järkipäisen hammashoidon saadessa maassa yhä laajempaa jalansijaa, tulevat sellaiset tapaukset yhä harvinaisemmiksi, joissa tekohampaita tarvitaan — aivan

Kansan hammashoidon järjestäminen.

niinkuin tämä tarve nyt on huomattavasti pienempi kuin esim. 20 vuotta sitten.

Edellä on koetettu osoittaa, ettei ole minkäänlaista perusteltua syytä suostua erään harvalukuisen hammasteknikkoryhmän pyrkimykseen saada muutetuksi hammaslääkärioloja sellaisiksi kuin ne olivat 40 vuotta sitten. Kehitys kaikkialla käy siihen suuntaan, että hammaslääkärityötä harjoittavien henkilöiden pätevyysvaatimuksia yhä lisätään, ja epäpätevien voimien tunkeutuminen alalle estetään; niinpä hylkisivätkin esim. Ruotsissa joku vuosi sitten valtiopäivät hammaslääkäreiden anomuksen saada valmistaa tekoampaita, ja kuvaavaa on, että Lääkintöhallitus, tehdessään esitystä hammaslääkärilain uusimiseksi, rajoitti huomattavasti lääkärien oikeuksia toimia hammaslääkärin työalalla, koska se katsoi, ettei lääkäreillä ole tarpeellisia erikoisopintoja takanaan, voidakseen työskennellä hammaslääkäreinä. Suomen valtio uhraa vuosittain huomattavia summia hammaslääkäriopetukseen, joka meillä on perinpohjaisimpia koko maailmassa ja vieraita tuntuu ajatuskin, että osan hammaslääkärin työalasta luovutettaisiin tekniikoille.

HELSINKI 1934.
LINDBERGIN KIRJAPAINO OSAKEYHTIÖ.

Lüte 1 Ryhmän pöytäkirjaan 19/3-34

Sosiaalidemokraattisen valtiopäivämiesryhmän

Herra Puheenjohtajalle.

Käsittelyssä kysymystä uuden hammaslääkärilain hyväksymisestä, on kansanedustajille jätetyssä kirjelmässä, jonka on allekirjoittaneet 18 hammasteknikoksi itsensä nimittävä henkilö, esitetty joukko väitteitä, jotka hammaslääkärikunnan taholta kaipaavat oikaisua.

Suomessa on nykyisin n. 130 henkilöä, jotka kutsuvat itsensä hammasteknikoiksi; näistä on 18 kirjelmän allekirjoittajia, loput osaksi hammasteknikkokoulun kurssin suorittaneita, osa hammaslääkäreiden tähän ammattiin opettamia, osa laboratoriossa oppinsa saaneita. Muut ovat suurin piirtein katsoen järjestäytyneitä kuuluen ammattiyhdistyksiin paitsi mainitut 18, joiden joukossa on osa sellaisia, joita hammaslääkäreiden keskuudessa ei tunneta teknikkoina. Aivan uskomattomalta vaikuttaa näiden 18 tekemä ja perustelematon väite, että n. 80 % maan tekniikoista vastustaisi lain hyväksymistä, kun järjestäytyneet teknikot sekä talousvaliokunnalle jättämässään virallisessa kirjelmässä että sanomalehdistössä vakuuttavat päinvastaista.

Kyöskin se, että kirjelmän allekirjoittajat puolueettoman asiantuntijaviraston (Lääkintöhallituksen) lausunnosta, Korkeimman oikeuden antamasta päätöksestä ja nyt viimeksi Talousvaliokunnan esittämästä mielipiteestä huolimatta ja huolimatta siitä että heitä itseään on useamman kerran rangaistu nykyään voimassa olevan lain vastaisesta toiminnasta yhä edelleen selittävät toimintaansa luvalliseksi, osoittaa että kirjelmän allekirjoittajat harhauttavalla tavalla koettavat vaikuttaa kansanedustajien mielipiteeseen. Tämä käsityskanta tukee se, että vaikka kirjelmässä keho ajan puhutaan irtohampaiden valmistamisesta, tähän ryhmään kuuluvien teknikoiden, jopa kirjelmän allekirjoittajienkin joukossa on sellaisia, jotka tekevät julkisesti muitakin hammaslääkärin työalalla kuuluvia töitä: katkaisevat ja heittävät juuria, valmistavat siltoja, nastahampaita, kultakruunuja j.n.e. Tällaisesta

toiminnasta syntyneitä ikkviä julkisurammeja joutua alituisesti hammaslääkäreiden korjattavaksi.

Saadakseen asialleen laajempien kansankerrosten myöskäntunton ovat nämät teknikat sekä nimettömien sanomalehtikirjoitusten, että kansanedustajille antamien suullisten tietojen että myöskin kirjelmässä esiintyvien väitteiden nojalla koettaneet tehdä uskottavaksi, että hammaslääkärit valmistaessaan tekehampaista, laskevat hyväksään aivan kohtuuttomia voittoja. Tämän johdosta olisikin köyhemmän kansanosaan muka mahdollista voida kustantaa itselleen tekehampaista, jolleivät teknikat saisi niitä valmistaa suoraan yleisölle.

Tässä asiassa koettavat he epäilemättä väärillä tiedonannoilla saada niinhyyvin kansanedustajien kuin yleisönkin mielipidettä hammaslääkäreille epäedulliseksi. Aluksi mainittiin asiaa Talousvaliokunnassa käsiteltäessä, että hammaslääkärit ottavat n. 10 kertaa suuremman maksun kuin teknikat; sitten esitettiin sanomalehdissä nimettömiä ilmoitantoja 7 kertaisista hinnoista. Nyt kun asia on vahvistettu allekirjoituksilla on hammaslääkäreiden ottama hinta supistunut 100 % suuremmaksi kuin teknikoiden. Kun tällä hintakysymyksellä on erittäin tärkeä merkitys, kansan laajoille kerroksille lienee syytä sitä lähemmin keskustella.

Emme tahdo lähemmin puuttua sellaisiin täysin perättömiin juttuihin, joita on esitetty sanomalehdissä yleisön osastoissa, että hammaslääkärit ottaisivat jopa 2500 markkaa sellaisesta työstä, jonka teknikko tekee 350 markalla; tuollaiset väitökset johtuvat joko ilkeämielisyydestä tai erehdyksestä. Virallisessa kirjelmässään sanovat teknikat, että koko hammaarivistä ottavat hammaslääkärit 100 % korkeamman hinnan kuin he, siis noin 700 markkaa. Se hinta, minkä keskitason hammaslääkäri tällaisesta työstä ottaa, on paikkakunnallisista olosuhteista riippuen tavallisesti 500 ja 700 markan välillä. Mutta tämän teknikoihin verrattuna korkeamman hinnan aiheuttaa - ei tavaton voitonhimo kuten teknikat väittävät - vaan eräät muut seikat.

Kirjelmässä sivulla 3 sanovat teknikat: " - - - että me aina olemme antaneet lääkäreiden tehdä tarpeelliset alkuvalmistelut." Mitä sitten ovat nämät alkuvalmistelut, joiden suorittamisen hammaslääkärit kyllä saavat tehdä? Ne ovat juuri vaikein ja edesvastuullisin osa koko

siinä käsittelysarjassa, jonka lopputuloksena ovat tekehampaat: juurien ja kelvottomien hampaiden poisto, leukareunojen operatiivinen tasoittaminen, märkmenteloiden puhtaaksiraappiminen, haavain jälkihoito y.m. sellaista, joista tekniikoilla ei näytkä olevan mitään käsitystä. Tämä osa vaatii usein paljon enemmän työtä, taitoa ja aikaa kuin itse tekehampaiden valmistus. Kun hammaslääkäri ottaa valmistukseensa tekehampaat, suorittaa hän itse nämä alkuvalmistelut ja hänen ottamaansa korvaukseen sisältyy maksu myöskin tästä työstä. Kun tekniset sanovat että he "antavat hammaslääkäriin tehdä nämä alkuvalmistelut", merkitsee se sitä, että potilas saa, teettäessään tekehampaat teknikolla, maksaa tästä alkuvalmistelusta erikseen. Jos lasketaan yhteen molemmat maksut, on puhe siitä että potilaat joutuvat maksamaan hammaslääkäreille kaksinkertaisen hinnan, selvää asioiden vääristelyä.

Kun kirjelmässä tavattoman räikeässä sävyssä koetetaan painostaa sitä seikkaa, että teknikoiden tekemänä tekehampaat tulevat köyhälle kansalle niin paljon huokeammaksi, pyydämme edellisen lisäksi valaista asiaa vielä yhdellä esimerkillä. Kun tekniikko tekee tekehampaat sellaiseen leukaan, jossa potilaalla on osa omista hampaista vielä jäljellä, ei hän luonnollisestikaan voi paikata niitä hampaita, jotka jo ovat viallisia ja jollaisia aina löytyy. Tästä on seurauksena, että lyhyen ajan kuluttua nämä omat hampaat mätänevät pilalle, potilaan täytyy saada juuret poistetuiksi, jolloin leuka muuttuu muotoaan, entinen proteesi ei enää sovi ja potilaan ei auta muu kuin teettää uudet hampaat. Tällä tavoin tulevatkin tekehampaat potilaalle kalliimmaksi, kuin jos hän olisi kääntynyt suoraan tieteellisen sivistyksen saaneen hammaslääkäriin puoleen, joka olisi samanaikaisesti voinut laittaa kuntoon koko suun.

Tekohampailla on kuten kirjelmän allekirjoittajat sanovat, huomattava kansanterveydellinen merkitys. Mutta oikealla tavalla ja oikean alkuhoidon saaneisiin suihin valmistetuilla tekehampailla. Sen, joka - kuten me hammaslääkärit useinkin - on nähnyt teknikoiden myöskin hoitamattomien, mätänevien ja märkivien juurien päälle valmistamia proteeseja, täytyy olla täysin selvillä myöskin siitä, että tällaisessa työskentelyssä, jos se tulee yleiseksi, piilee myös suuri kansanterveydellinen vaara.

Edellä on jo selitetty, miten hammaslääkäreiden ottamat palkkiot työstään ovat varsin kohtuulliset, kun otetaan huomioon heidän 5-6 vuotinen yliopisto-opintoja edellyttämä kasvatuksensa. Kirjelmässä esitetty väite, ettei köyhempi kansanosa olisi tilaisuudessa saada tekehampaita esim. Helsingissä sen johdosta, että Yliopiston Hammasklinikalle otettaisiin rajoitettu määrä tekehampaspotilaita on sekin väärä. Huolimatta siitä että sanotulla klinikalla tehdään kuten teknikotkin sanovat, erittäin halvalla tekehampaita, vallitsee siellä yhtämittainen puute tällaisista potilaista ja voisi sanottu klinikka ottaa vastaan kaksi kertaa suuremman määrän potilaita kuin mitä nykyisin on tarjolla. Mutta tekehampaita tarvitsevien henkilöiden lukumäärä vähennee vuosi vuodelta, kuten myöskin liitettyssä promemoriassamme olemme esittäneet.

Suomen hammaslääkärikunnalla on tähän saakka kotimaassa vieläpä ulkomaillakin ollut yleisön silmissä hyvä ja luottamusta herättävä maine. Jos nyt lakiehdotukseen tehtäisiin näiden 18 "hammastenikon" vaatima lisäys, olisi siitä seurauksena arvaamaton sekasorto hammaslääkärialalla. Vaikka tekehampaiden valmistus on viimeisten 40 vuoden aikana ollut muilta kuin hammaslääkäreiltä kielletty, rohkenevat nämä 18 julkisesti ilmoittaa vuosikausia rikkoneensa lakia ja huolimatta jopa Korkeimman oikeuden periaatteellis-luontoisesta ennakkopäätöksestä sitä yhä edelleen tekevänsä. Eivätpä he ole tyytyneet edes tähän: he toimivat julkisesti muunkin hammaslääkäritoiminnan alalla. Jos tekehampaiden valmistusoikeus tehtäisiin täysin vapaaksi lisäämällä lakiesitykseen teknikoiden ehdottama lause "Irtonaisten tekehampaiden valmistamista ja korjaamista ei ole katsottava hammaslääkäritoimen harjoittamiseksi", nousisi tekehampaita valmistavia henkilöitä kuin sieninä sateella. Ei myöskään ole epäilystäkään siitä, etteivätkö kaikki nämä henkilöt pian ryhtyisi suorittamaan muutakin hammaslääkärin alaan kuuluvaa työtä, kuten nytkin jo aivan julkisesti tapahtuu, eikä esivalta voisi mitenkään hillitä näin syntyvää kurittomuutta ja koko laki sillä tavoin menettäisi merkityksensä.

Kaiken sen perustalla, mitä edellä olemme esittäneet, sekä
promemoriassamme että tässä vastineessa, emme voi muuta odottaa kuin
että kansanedustajat, joiden valistuneeseen ja maan parasta silmällä-
pitävään arvostelukykyyn täydellisesti luotamme, hylkisivät kuten
Talousvaliokuntakin Hallituksen esitykseen laiksi hammaislääkäritoimen
harjoittamisesta Suomessa tehdyt lisäehdotukset ja siten estäisivät
pienen teknikkoryhmäkunnan yritykset saada palautetuksi hammaislääkäri-
olot Suomessa sellaisiksi kuin ne olivat 40 vuotta sitten.

Suomen Hammaslääkäri Liiton

valtuutamina

Juho Kivimäki, S. A. Veisimäki.

Sosialidemokraattiselle Eduskuntaryhmälle.

Koska Eduskunnassa on nyt käsiteltävänä hallituksen esitys, jolla poliittisten vankien oikeudet ajetaan lopullisesti riistää, käännyimme me, poliittisten vankien omaiset Tampereelta, Sosialidemokraattisen Eduskuntaryhmän puoleen siinä mielessä, että ryhmänne, sanomalehdissäänkin olleen vastalauseensa mukaisesti, tekee kaiken voitavansa, jotta nämä oikeudet edes laillisesti säilytetään.

Jos niinkin olisi, ettei tämä kanta saisi riittävää äänimäärää Eduskunnassa, olisi asia vaadittava yli vaalien, koska laki poliittisten vankien oikeuksista on perustuslain luontoinen ja ryhmänne äänimäärällä asian ratkaisu siirtyy ainakin toistaiseksi.

Tampereella, maaliskuun 18 P.v. 1934.

Anna Tuomisto.

Tida Tuomisto.

August Saarinen

Fiina Saarinen

Vilho Laine.

Väinö Joronen.

Tida Joronen.

Hilja Laine.

Olavi Stenberg.

Kerttu Stenberg.

Hilma Stenberg

Aili Stenberg

Mikko Stenberg

Martta Kataja

Syvä Piisanen.

Eino Piisanen

Toini Koskinen

Anna Rensfors.

Helvi Kosman.

Olga Lindell.

Saimi Finnan

Leo Laakso

Sina Laakso.

Eino Laakso.

Elli Vilén.

Krsto Vilén.

Hanna Lindell

Fanny Lindell

Väinö Lindell.

Martta Lindell.

Rauha Nieminen

Ellen Saarinen.

Hilda Tamminan

Toini Laakso.

Lydia Saastamainen.

Martta Malmberg.

Martti Malmberg.

Anno Lehtimäki.

Jukka Lehtimäki.

Hilma Malmberg.

Sara Lintula.

Katri Nieminen

Wilho Nieminen.

Emilia Nieminen

Kalle Nieminen

Johan. A. Nieminen

Liitta W. Niemi

Maija Niemi.

Apro. Niemi.

Sosialidemokraattisen puolueen Eduskuntaryhmä,

Helsinki. Eduskuntatalo.

Kuopion seudun osuuskassojen hallitusten jäsenten neuvottelukokouksen valtuuttamana kunnioittaen lähetän tämän ohella kokouksen tänään hyväksymän pöytäkirjan arv. Eduskuntaryhmän tietoon.

Kuopiossa maaliskuun 22 p:nä 1934.

Jukka Rasanen
.....

Kokouksen puheenjohtaja.

Sosialidemokraattisen puolueen Eduskuntaryhmä,

Helsinki. Eduskuntatalo.

Kuopion ympäristöpitäjien osuuskassamiehet, kokoontuneina satalukuisina yhteiseen neuvottelukokoukseen Kuopioon maaliskuun 21 ja 22 päivänä, pitävät yksimielisesti maanviljelijäin velkojen järjestyksymyksistä kiireellisimpänä niinsanottujen frangilainojen kurssitappioiden järjestämistä siten, että lainanottajat kertakaikkiaan vapautetaan näiden tappioiden korvaamisesta sekä että valtio ottaa ne jatkuvasti kantaakseen, koska yhä useammille näitä lainoja saaneille raha-asian hoito lainan kultasitoumuksen vuoksi on käynyt ja käy ylivoimaiseksi. Hyväksymällä tästä asiasta eduskunnassa käsiteltävänä oleva lakialoite vielä eduskunnan kevätistuntokaudella voitaisiin kokouksen mielestä tämä asia saada nopeimmin tyydyttävästi ratkaistuksi.

Kuopiossa maaliskuun 22 p:nä 1934.

Jukka Asanen
.....

Kokouksen valtuuttamana.

Lähte 1 v. v. jäytökirjasto 22/3-34

Sosialidemokraattisen puolueen eduskuntaryhmän

Herra Puheenjohtajalle.

Seinäjoella 15 p:nä maaliskuuta 1934 pidetyn Etelä-Pohjanmaan osuuskassojen hallituksen jäsenten neuvottelukokouksen päätöksen mukaisesti saamme täten kunnioittaen pyytää Teitä ryhmäänne kuuluvien kansanedustajien tietoon saattamaan seuraavan mainitun kokouksen yksimielisesti hyväksymän toivomuksen:

Seinäjoella maaliskuun 15 päivänä lähes kaksisata-lukuisena eri puolilta Etelä-Pohjanmaata kokoontuneet osuuskassojen edustajat, hyvin tuntien ne vaikeudet, joihin frangilainoja saaneet maanviljelijät vähäisempienkin taloudellisten asiainsa järjestelyissä ovat joutuneet ja joutuvat, pitävät välttämättömänä, että valtiovalta mahdollisimman pian vapauttaisi lainanottajat kultaklausulisitoumuksista ja ottaisi vast'edes frangilainoista syntyvät agiotappiot valtion kannettaviksi.

Kun kokouksen mielestä asia olisi nopeimmin saatavissa tyydyttävään ratkaisuun hyväksymällä siitä Eduskunnassa tehty lakialote, olisi kaikkien kansanedustajien välttämättömästi myötävaikutettava tämän lakialotteen hyväksytyksi tulemiseen.

Kokouksen puolesta:

Yrjö L. Vapponen
puheenjohtaja.

Ruhus L. Laitinen
pöytäkirjan pitäjä.

Liite 2 v.v. joulukuun 22/3-34

Os.-lun. Kylväjä Seuralle

Eduskuntaryhmille.

Me maatalousväestön edustajat, Varsinais-Suomesta, Hämeestä ja Satakunnasta, olemme kokoontuneet tänään Loimaalla neuvottelemaan siitä huolestuttavasta taloudellisesta tilanteesta, mikä talonpoikaisväestön mielialaa edelleen painaa ja toteamme, että tilanne talouselämän alalla on enemmän kuin huolestuttava.

Tuhansia maatalousammattin harjoittajia, pienempiä ja suurempia odottaa ulosmittaukset ja pakkohuutokaupat. Joka ainoa arkipäivä myydään suomalaisen talonpojan koteja ja omaisuutta pakkohuutokaupalla, usein pilkkaninnalla, enimmäin tarjoavalle. Epävarmuus siitä, kuka kylvää pellot keväällä ja kuka korjaa sadon syksyllä, on yleinen laajoissa piireissä ja tämä epävarmuus vie elämänuskon sekä yritteliäisyyden tarmon.

Tuhannet maanviljelijäperheet ovat jo menettäneet kotinsa, omaisuutensa ja ammattinsa, eivätkä niinollen voi paljon uskoa tulevaisuudeltakaan, vaan ovat jo vaipuneet toivottomuuteen, sillä jos talonpoika menettää maansa, menettää hän samalla ammattinsa. Monet kotinsa menettäneet ovat näihin asti koettaneet säilyttää sen vähän maatalousirtaimistonsa, mitä on voitu pelastaa tuhalta, siinä toivossa, että tavalla tai toisella voisivat maata hankkia perheelleen, mutta sekin, varsinkin elävän irtaimiston pitäminen ilman peltoa, käy mahdottomaksi, joten sekin omaisuus on myötävä ja hukattava. Mihin nämä ködittomat maanviljelijäperheet joutuvat, on suuri kysymysmerkki?

Jäävätkö he hätäaputöiden varaan ja jo ennestään suurta työtömään joukkoa lisäämään, vai aikooko hallitusvalta heidät todella

kiinnittää maahan. Meidän vakaumuksemme on, että itsenäinen maanviljelijäluokka on yhteiskunnan runko ja maan elinvoima jota on tuettava, ja si pidämme ensiarvoisen tärkeänä, että palauttamislaki, asutus ja maanomistuskysymys on kiireimmiten järjestettävä ja vakautettava, työttömyskysymys ratkaistava siten, että hätäaputoissa heiluville järjestetään mahdollisuus oman maan viljelemiseen. Nämä kysymykset ovat ensikädessä suotuisasti ratkaistava jos tässä maassa tahdotaan saada aikaan sisäisen rauha ja taloudellinen sekä kansallinen itsenäisyys.

Yllämainittuihin seikkoihin pyydämme hallituksen ja eduskuntaryhmien erikoisesti kiinnittämään huomionsa tänä istuntokautena.

Kansamme kaipaa työrauhaa, elämänvarmuutta ja kotien pyhyyden loukkaamattomuutta, siksi olemme päättäneet saattaa nämä kansan toiveet ja hartaimmat toivomukset hallituksen ja eduskuntaryhmien tietoon.

Loimaalla maaliskuun 10 p:nä 1934.

Varsinais-Suomen, Hämeen ja Satakunnan edustajakokouksen valtuuttamana

Johannes Luoma.

Lähte 1. Ryhmän puolesta 8/4-34

Frangilainälähetystön 5. IV. 34.

OSANOTTAJALUETTELO

Nimi	Kotipaikka
Ilmari Härmä	Sippola
Atte Muhonen	Laukaa
Fabian Viitala	Kauhajoki
Arvo Ranto	Ilmajoki
Väinö W. Saari	Kankaanpää
Vihtori Nikkilä	Punkalaidun
Nestor Mäkkylä	Ikaalinen
Yrjö Kares	Nakkila
Joel Laitinen	Varkaus
Uuno Turunen	Joroinen
Väinö Leino	Impilahti
Otto Voutilainen	Impilahti
Väinö Salomaa	Virrat
G. Heikkilä	Virrat
Teutori Jääskeläinen	Iisalmi
Mikko W. Kurki	Somero
Taneli Veikkola	Somero
Kaarlo Linnanmäki	Somerniemi
Kosti Tiuttu	Huittinen
Aleksis Hurra	Somero
Sakari E. Jansson	Kokemäki

Malkamäki, Aino,	1	Väisänen, J.,	1
Malmivuori, J. E.,	1	Ahlström, A. L.,	1

29

55 6

uo-
ttä-
vil-
ka
uk-
ky-
si
ai-
tso-
3
elli-
tu-
eksi
ien-
hal-

Uuno Turunen	Uuno Turunen
Vilho Leino	Vilho Leino
Otto Voutilainen	Otto Voutilainen
Vilho Salonen	Vilho Salonen
O. Heikkilä	O. Heikkilä
Teksti: J. Heikkilä	Teksti: J. Heikkilä
Mikko W. Kurki	Mikko W. Kurki
Taneli Veikko	Taneli Veikko
Karlu Linna	Karlu Linna
Kosti Tiihtinen	Kosti Tiihtinen
Aleksis Hiltunen	Aleksis Hiltunen
Sakari E. Jansson	Sakari E. Jansson

Liite 1 rytmisov 12/4 - 34 kok. pöytäkirj.

SOS.-DEM. EDUSKUNTARYHMÄ

Kokous 18/4 klo 1934.

Asia n. s. kommunistilait

v. lyväksyvä ehdotus „Jaa“ *lakien lylykääri* ehdotus „Ei“

	Jaa	Ei		Jaa	Ei
Aaltonen, A.,			Marttila, O.,	/	
✓Aarnikoski, P.,	/		✓Meriläinen, A.,	/	
✓Aattela, H.,	/		✓Metsäranta, Elsa,	/	
✓Ampuja, M.,		/	✓Mustasilta, F. V.,	/	
Andersson, G.,			Myllymäki, K.,		
✓Bryggari, T.,		/	✓Mäkeläinen, O.,	/	
Eskola, V.,			Paasivuori, M.,		
✓Fagerholm, K.-A.,	/		✓Pajunen, N.,		
✓Hakkila, V.,	/		✓Pekkala, M.,		
✓Halonen, T.,	/		✓Peltonen, O.,	/	
✓Harvala, K.,	/		✓Penttala, I.,	/	
✓Helo, J.,			✓Perho, K.,		/
✓Herrala, Hilda,	/		✓Pesonen, E.,	/	
✓Hildén, Kaisa,	/		✓Puitinen, M. S.,	/	
✓Hiltunen, O.,	/		✓Pärssinen, Hilja,	/	
✓Huotari, Anni,	/		✓Rantala, V.,	/	
✓Hämäläinen, A.,	/		✓Reinikainen, O.,	/	
✓Jokinen, E.,	/		✓Ryömä, H.,	/	
✓Kettunen, P.,	/		✓Räisänen, Y.,		
✓Kivisalo, V.,	/		✓Salmenoja, P.,	/	
✓Koivu-lahti-Lehto, Hilma,		/	✓Salonen, O.,	/	
✓Komu, V.,	/		Selä, E.,		
✓Koponen, A.,	/		✓Sinisalo, V. V.,	/	
✓Kosonen, J.,	/		✓Sirén, A.,	/	
✓Kujala, Edv.,	/		✓Suokas, M.,		
✓Kulovaara, U.,	/		✓Sventorzet ski, R.,		
✓Kuusisto, A.,	/		✓Syrjänen, A.,	/	
✓Kääriäinen, H.,	/		✓Tanner, V.,	/	
✓Lastu, A.,	/		✓Toivonen, O.,	/	
✓Lehtokoski, Aino,	/		✓Tolonen, J. F.,	/	
✓Lepistö, L. M.,	/		✓Turkia, M.,		/
Lindman, D.,			Turkka, A.,		
✓Lindström, G.,	/		✓Valta, K.,	/	
✓Linna, J.,		/	✓Velling, Y.,	/	
✓Lonkainen, J.,			✓Venman, K. J.,	/	
Lumijärvi, K.,			✓Wiik, K. H.,	/	
✓Lumme, A.,	/		✓Voionmaa, V.,	/	
✓Malkamäki, Aino,	/		✓Väisänen, J.,	/	
✓Malmivuori, J. E.,	/		Ahlström, A. L.,		

Eduskunnan herra puhemiehelle.

Eduskunta, käsitellessään kuluvan vuoden talousarviota viime joulukuun 16 päivänä, päätti kehoittaa hallitusta huolehtimaan siitä, että Osakeyhtiö Maakiinteistöpankin käytettävissä on tarpeellinen määrä rahavaroja kunnollisten maanviljelijäin velkojen vakauttamiseksi sellaisella korolla, joka vastaa maatalouden kantokykyä.

Viime helmikuun 5 päivänä hyväksyi eduskunta toivomuksen, että hallitus kiireellisesti ottaisi harkittavakseen kysymyksen maatalouden velkain vakauttamisesta pitkäaikaisiksi lainoiksi, joiden korko olisi maatalouden kantokyvyn mukainen, sekä antaisi eduskunnalle asiasta tarpeelliseksi katsomansa esityksen.

Edelleen eduskunta täysistunnossaan kuluvan huhtikuun 3 päivänä päätti toivomuksen, että hallitus ryhtyisi kiireellisesti toimenpiteisiin ilman omaa syytään vaikeuksiin joutuneiden pienviljelijöiden pakkohuutokauppojen keskeyttämiseksi, kunnes on laadittu ja toteutettu suunnitelma pienviljelijäin taloudellisen aseman turvaamiseksi, ja että hal-

litus antaisi asiasta ensi tilassa esityksen eduskunnalle.

Lisäksi on eduskunta käsitellyt useita valiokuntamietintöjä, joiden perusteluissa viitataan edellä esitettyihin toivomuksiin. Eduskunta on siis selvästi ilmaissut myönteisen kantansa hädässä olevien maanviljelijäin auttamiseksi.

Ainoa todella tuloksiin johtava toimenpide on mielestämme se, että tarkoitukseen varataan riittävästi varoja sellaisella korolla, joka vastaa maatalouden kantokykyä.

Maatalouden velkojen vakauttaminen on kiireellinen ja olisi se saatava suoritetuksi loppuun pian, jotta velkaantuneet maanviljelijät, joista suurin osa on pientilallisia, vihdoinkin vapautuisivat siitä epävarmuuden tilasta, jossa he yhä vieläkin ovat. Koska julkisuuteen ei ole annettu mitään varmaa ja luotettavaa tietoa siitä kuinka hallitus aikoo suhtautua jo mainittuihin eduskunnan toivomuksiin ja kun pidämme tärkeänä, että kysymyksessä olevat esitykset annettaisiin eduskunnalle kevätistuntokaudella, jotta ne voitaisiin käsitellä ennen eduskunnan lomaa, niin saamme valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n / mom. nojaten asianomaisen hallituksen jäsenen vastattavaksi esittää seuraavan kysymyksen:

Milloin hallitus aikoo antaa eduskunnalle esitykset kunnollisten maanviljelijäin velkain vakauttamisesta maatalouden kantokykyä vastaavalla korolla sekä tarpeellisten rahavarojen varaimisesta Osakeyhtiö Maakiinteistöpankille samassa tarkoituksessa?

Helsingissä huhtikuun 13 päivänä 1934.

Matti Lepistö
Otto Marttila
J. A. V. V. V.

P. P. P.
Antti Meriläinen
J. F. J. J.
Frans Mustajoki

Wilhelm Kivimäki - Seht.

Liite 1 a v. v. 4/9-34 Kok. pöytäkirjaan
Ote pöytäkirjasta.

Liite 1 v. v. 4/9-34 Kokouksen pöytäkirjaan

Sosialidemokraattisen puolueen Eduskuntaryh-
män Herra Puheenjohtajalle.

Oulun läänin n.s. frankilainoja saaneiden kuntien edustaja
kokouksen tekemän päätöksen mukaan viime heinäkuun 13 p:ltä, saam-
me tämän ohella kunnioittaen lähettää sanotussa kokouksessa hyväk-
sytyt julkilausuman, tarkoituksella että jos ei valtioneuvosto antai-
si eduskunnalle ensi istuntokauden alkaessa lakiesitystä maalaiskun-
tien ja kuntayhtymäin kertakaikkisesta vapauttamisesta frankilai-
nain agiotappiosta, niin pyydämme kunnioittaen että Te esittäisitte
tämän asian ryhmänne kokoukselle ja vaikuttaisitte siihen että asi-
assa tulee lakialote tehdyksi ja että se tulee myös eduskunnassa
läpiajetuksi.

Paavolassa elokuun 30 p:nä 1934.

J. K. Kauppi.

J. Pyyntö

Pöytäkirja tehty Oulun läänin frangilainoja saaneiden kuntien edustajakokouksessa, Oulussa N.M.K. talolla heinäkuun 13 p:nä, joka oli kokoontunut Haukiputaan kunnan kunnallislautakunnan kutsumana. Kokouksessa olivat saapuvilla allamainittujen 27 kunnan ja 1 kuntayhtymän edustajat, nimittäin:

Paavolasta: J.K. Kauppi, Lumijoelta: H. Tornio ja Juho Kaakinen, Limingasta: Iikka Juustila, Oulaisista: Mikko Kivirenta, Haapavedeltä: V. Koskela, Taivalkoskelta: Matti Jussila, Kempeleestä: Väinö Parviainen, Ylitorniolta: Matti Alatalo, Kittilästä: Jalmari Koivisto, Nivalasta: Juho Haapala, Kärsämäeltä: Otto Puuseari, Pulkkilasta: Ville Tahvola, Muhokselta: Heikki Kylmänen, Utajärveltä: E. Laitinen, Merijärveltä: Armas Niemelä, Puolangalta: J. Nevala, Rovaniemeltä: Matti Pellari, Sievistä: Lauri Koskinen, Oulunsalosta: Aarne Isola, Haapajärveltä: Mikko Herva, Haukiputaalta: Matti Jussila ja E. Ervasti, Kalajoelta: A. Tiinenen, Kiimingistä: Frans Koivisto, Paltamosta: Juho Väisänen, Pattijoelta: V. Koukula, Temmekselä: Juuso Juntila, Vihannista: J. Pyörälä, sekä kunnalliskoti Marttilaa Temmekselä edusti Lauri Punttala.

1 §.

Kokouksen avasi aloitteentekijänä Haukiputaan kunnallislautakunnan esimies Matti Jussila, ehdottaen valittavaksi kokouksen puheenjohtajaksi pankinjohtaja J.K. Kaupin Paavolasta ja sihteeriksi maanviljelijä J. Pyörälän Vihannista. Ehdotus yksimielisesti hyväksyttiin.

2 §.

3 §.

Haukiputaan kunnallislautakunnan pyynnöstä kokoukseen saapunut Maalaiskuntien Liiton Johtaja, maisteri J. Vedenoja, selosti laajassa lausunnossaan kysymystä, mihin vaikeuksiin maalaiskunnat ovat joutuneet nyt epäedulliseksi käyneen frangilainan kautta, kun Suomen Pankki luopui kultakannasta. Ottamalla huomioon, että nyt frangin kurssi on noin 90 % korkeampi nimellisarvoaan ja agiotappio on noin 6 miljoonaa vuosittain, joten tämän maksaminen maalaiskunnille käypi ylivoimaiseksi ja johtaa ennen pitkää siihen, että valtion avustukset kunnille tulee huomattavasti lisääntymään, ja veronmaksajat joutuvat auttamattomiin vaikeuksiin. Puhuja esitti kokouksen harkittavaksi, olisiko syytä kääntyä hallituksen puoleen esityksellä, että hallitus antaisi eduskunnalle sellaisen lakiesityksen, joka eduskunnassa hyväksytyksi tullen tietäisi kuntien vapauttamista frankilainojen agiotappion suorittamisesta.

Syntyneessä keskustelussa kaikki kannattivat maisteri Vedenojan esille tuomia ajatuksia. Keskustelun päätyttyä ehdotettiin valittavaksi kolmimiehinen valiokunta laatimaan asiassa ponnet, jotka saatetaan maan hallituksen ja eduskuntaryhmien tietoon. Valiokuntaan tulivat: kokouksen puheenjohtaja J.K. Kauppi, maanviljelijät Juho Kaakinen ja J. Pyörälä.

Seuranneen väliajan jälkeen esitti valiokunta laatimensa julkilausuman:

Oulun läänin n.s. frangilainoja saaneiden maalaiskuntien edustajat kokoontuneina Ouluun heinäkuun 13 p:nä 1934 neuvottelemaan tilanteen johdosta, joka on syntynyt sen kautta, että toukokuun 25 p:nä 1934 annetulla lailla maanviljelijät vapautettiin suorittamasta n.s. frangilainoista markan kultakannasta luopumisen johdosta aiheutuneita agiotappioita, mutta maalaiskunnat ja kuntayhtymät jätettiin edelleen itse vastaamaan puheena olevista agiotappioista, toteavat, että maalaiskuntain ja niitten yhtymien asema on tämän kautta maadostunut kestäättömäksi. Edenkin Oulun läänin jo muutenkin taloudellisesti ylikuormitetuille kunnille tulee agiotappion hoitaminen käymään suorastaan ylivoimaiseksi. Kokouksen mie-

lestä olisi kaikkien lainanottajain kärsimät vahingot siirrettävä koko yhteiskuntaa rasittaviksi, niinkuin alussa mainitulla tavalla on jo tapahtunut yksityisiin lainanottajiin nähden. Tämä olisi kokouksen mielestä oikeaa ja kohtuullista m.m. seuraavista syistä:

Ensiksikin, koska laina otettiin valtion takuulla aikana, jolloin kunnilla ei ollut lainkaan muita lainan saanti mahdollisuuksia ja koska se tästä syystä kuntien taholta käsietettiin yhteiskunnan avustustoimenpiteenä kuntien rahallisten vaikeuksien helpottamiseksi.

Koska maalaiskunnat ovat käyttäneet tämän lainan kautta hankkimansa varat yksinomaan sellaisiin tehtäviin, jotka kuuluvat yhtähyvin valtiolle kuin maalaiskunnillekin, mutta jotka tehtävät ovat lailla maalaiskuntien hoidettavaksi säädetty ja joiden toimeenpanemiseksi valtio avustaa maalaiskuntia halpakorkoisilla lainoilla, mutta toisaalta pakottaa kunnat, jopa uhkasakollakin, ne määräämään.

Markan kultakannasta luopuminen aiheutui osaksi siitä syystä, ettei valtio ja kansantaloutemme kyennyt pysyttämään markkaa kultakannassa sellaisista syistä, jotka olivat maalaiskunnista täysin riippumattomat. Koska maalaiskunnilla ei ole, verotuloja lukuunottamatta, mitään sellaisia tuloja, joista agiotappiot voitaisiin suorittaa, olisi agiotappio verotuksen kautta siirrettävä veronmaksajille, joista suuri joukko täten kohonneen verotuksen kautta joutuisi menettämään toimeentulomahdollisuutensa. Näin ollen se tarkoitusperä, johon alussa mainitulla maanviljelijäin agiotappioista vapauttamisella pyrittiin, ei tule saavutetuksi, ellei maalaiskuntien agiotappioita siirretä koko yhteiskunnan kannettavaksi.

Se tapa, jolla agiotappion korvaus on järjestetty, on omiaan pitämään kunnat talousarvioiteen laatiessa ainaisessa epävarmuuden tilassa, aiheuttaen helposti kuntien talouden sekasortoon joutumisen.

Luottaen valtiovallan oikeudenmukaisuuteen ja tasapuolisuuteen kaikkiin frangilainanottajiin nähden, rohkenee neuvottelukokous kunnioittaen esittää ja anoa:

Että Valtioneuvosto antaisi eduskunnalle sen ensi istuntokauden alkaessa lakiesityksen myöskin maalaiskuntien ja kuntayhtymäin kertakaikkisesta vapauttamisesta frangilainan agiotappiosta,

että Valtioneuvosto varaisi vuoden 1935 tulo- ja menoarvioon riittävän suuren määrärahan kaikkien kuntain ja kuntayhtymäin frangilainoista johtuvien agiotappioiden korvaamiseen ensi vuodelle.

Julkilausuma hyväksyttiin yksimielisesti ja päätettiin seattaa valtioneuvoston tietoon Oulun läänin Maaherran kautta, jota Maaherralle esittämään valtuutettiin puheenjohtaja J.K.Kauppi, maanviljelijät J.Kaakinen ja J.Pyörälä.

4 §.

8 §.

Tämän kokouksen pöytäkirjan tarkastajiksi valittiin Matti Jussila Haukiputaalta ja Fr. Koivisto Kiimingistä.

Kokouksen puolesta:

J.K. Kauppi.

J.Pyörälä.

Edellä oleva pöytäkirja tarkastettu ja havaittu kokouksessa tehtyjen päätösten kanssa ytäpitäväksi.

Oulussa, heinäkuun 16 päivänä 1934.

Matti Jussila. Fr. Koivisto.

Otteen oikeaksi todistavat:

A. P. Heikkilä

Eino Mäkelä

maksajille, joista suuri joukko täten kohonneen verotuksen kautta

Liite 2 4/9-34 v. v. koki. jäytäkierros

J u l k i l a u s u m a.

Oulun läänin n.s. frangilainoja saaneiden maalaiskuntien edustajat kokoontuneina Ouluun heinäkuun 13 päivänä 1934 neuvottelemaan tilanteen johdosta, joka on syntynyt sen kautta, että toukokuun 25 päivänä 1934 annetulla lailla maanviljelijät vapautettiin suorittamasta n.s. frangilainoista markan kultakannasta luopumisen johdosta aiheutuneita agiotappioita, mutta maalaiskunnat ja kuntayhtymät jätettiin edelleen itse vastaamaan puheena olevista agiotappioista, toteavat, että maalaiskuntain ja niiden yhtymien asema on tämän kautta muodostunut kestäättömäksi. Etenkin Oulun läänin jo muutenkin taloudellisesti ylikuormitetuille kunnille tulee agiotappion hoitaminen käymään suorastaan ylivoimaiseksi. Kokouksen mielestä olisi kaikkien lainanottajain kärsimät vahingot siirrettävä koko yhteiskuntaa rasittaviksi, niinkuin alussa mainitulla tavalla on jo tapahtunut yksityisiin lainanottajiin nähden. Tämä olisi kokouksen mielestä oikeaa ja kohtuullista m.m. seuraavista syistä:

Ensiksikin koska laina otettiin valtion takuulla aikana, jolloin kunnilla ei ollut lainkaan muita lainansaantimahdollisuuksia ja koska se tästä syystä kuntien taholta käsitettiin yhteiskunnan avustustoimenpiteenä kuntien rahallisten vaikeuksien helpottamiseksi. Koska maalaiskunnat ovat käyttäneet tämän lainan kautta hankkimansa varat yksinomaan sellaisiin tehtäviin, jotka kuuluvat yhtähyvin valtiolle kuin maalaiskunnillekin, mutta jotka tehtävät ovat lailla maalaiskuntien hoidettavaksi säädetyt ja joiden toimeenpanemiseksi valtio avustaa maalaiskuntia halpakerkoisilla lainoilla, mutta toisaalta pakottaa kunnat jopa uhkasakollakin ne määräaikana täyttämään. Markan kultakannasta luopuminen aiheutui osaksi siitä syystä, ettei valtio ja kansantaloutemme kyennyt pysyttämään markkaa kultakannassa sellaisista syistä, jotka olivat maalaiskunnista täysin riippumattomat. Koska maalaiskunnilla ei ole, verotuloja luokunottamatta, mitään sellaisia tuloja, joista agiotappiot voitaisi suorittaa, olisi agiotappio verotuksen kautta siirrettävä veronmaksajille, joista suuri joukko täten kohonneen verotuksen kautta

joutuisi menettämään toimeentulomahdollisuutensa. Näinollen se tarkoitusperä, johon alussa mainitulla maanviljelijäin agiotappioista vapautumisella pyrittiin, ei tule saavutetuksi, ellei maalaiskuntien agiotappioita siirretä keko yhteiskunnan kannettavaksi.

Se tapa, jolla agiotappion korvaus on järjestetty, on omiaan pitämään kunnat talousarvioitaan laatiessaan ainaisessa epävarmuuden tilassa, aiheuttaen helposti kuntien talouden sekasortoon joutumista.

Luottaen valtiovallan oikeudenmukaisuuteen ja tasapuolisuuteen kaikkiin frangilainanottajiin nähden, rohkenee neuvottelukokous kuhniottaen esittää ja anoa:

että Valtioneuvosto antaisi eduskunnalle sen ensi istuntokauden alkaessa lakiesityksen myöskin maalaiskuntien ja kuntayhtymäin kertakaikkisesta vapauttamisesta frangilainan agiotappiosta,

että Valtioneuvosto varaisi vuoden 1935 tulo- ja menoarvioon riittävän suuren määrärahan kaikkien kuntain ja kuntayhtymäin frangilainoista johtuvien agiotappioiden korvaamiseen ensi vuodelle.

Liite 4 v.v. 4/9-34 kok. pöytäkirjaan

Liite 3 v.v. 4/9-34 kok. pöytäkirjaan

SUOMEN
SOSIALIDEMOKRAATTINEN PUOLUE
HELSINKI, Sirkusk. 3

Helsinki 1.9.34. Kuun p:nä 19.....

PUHELIMET:
Puoluesihteri 73993
Järjestösihteri 72995
Kassa ja julkais. 72347



Sos.-dem. Eduskuntaryhmä.

Puoluetoimikunnalla oli tänään käsiteltävä alustavasti kysymys siitä, mitä uusia aloitteita voisi olla syytä tällä kertaa tehdä eduskunnalle. Tällöin esitettiin kaksi kysymystä, jotka välikysymysten tai kyselyjen muodossa voitaisiin esittää:

1) Senjälkeen kun eduskunta oli viimeksi koossa, on annettu lippuasetus, jonka mukaan itse asiassa emme voi käyttää punaisia lippujamme. Tuntuu luonnolliselta, että ryhmä jollakin tavalla reagoisi tätä asetusta vasten. Lakimiesten taholta on myös lausuttu, ettei asetusta liene kaikin puolin lainmukainenkaan.

2) Useissa tapauksissa on kysymys upseerien suhtautumisesta politiikkaan herättänyt huomiota. Mäntsälän kapinan jälkeen esitettiin vaatimus suojeluskuntien puhdistamisesta. Sittemmin on sattunut "Pajarin tapaus", joka huomattavasti valaisi asiaa. Viimeksi 400 Upseeria erosi kateemisesta Karjalan-Seuresta, jääden samalla armeijan palvelukseen. Kun budjettiesitys oli kesällä käsiteltävänä sanomalehdistössä, mikäli se koski puolustusmäärärahoja, lausuttiin useissa keskustan lehdissä, että niin suurien määrärahojen myöntäminen vaatisi myös, että stadaan takeet armeijan ja upseeriston lojaalisesta suhtautumisesta, m.m. piti suojeluskunnat asettaa saman johdon alle kuin muu armeija.

Puoluetoimikunta on päättänyt kehoittaa arv. ryhmää harkitsemaan, olisiko nämä asiat eduskunnalle esitettävä ja missä muodossa.

Kaana!

Puoluetervahdyksin

Kalle Aho, puoluesihteri

Liite 4 N:o 4/9-54 lok. pöytäkirjaan

Sos-dem. Eduskuntaryhmälle.

Kuten ryhmän jäsenet saivat eilen tietää, on ryhmän jäsen, toveri Suokas niin sairaana ettei hän voinut tulla mukaan eduskuntatyöhön. Noin 3 viikkoa takaperin kävin häntä katsomassa, jolloin hän näytti hyvin pirteeltä. Silloin hän uskoi voivansa saapua tänne syysistuntokauden alkuun, mutta kohta sen jälkeen hän on sairastunut uudestaan. Minulla oli viime sunnuntaina puhelinkeskustelu rouva Suokkaan kanssa ja sain tietää, että toveri Suokas on ollut kaksi viikkoa yhtämittaisessa kuumeessa. On siis kyseellistä, voiko toveri Suokas ollenkaan saapua tänä syksynä mukaan eduskuntatyöhön.

Kun toveri Suokas on kaikkien ryhmän jäsenten kunnioittama toveri, niin mielestäni olisi syytä häntä ryhmän taholta jollain tapaa muistaa. Minä lupasin käydä häntä katsomassa ensi pyhäaikana. Mielestäni olisi jonkun toisen, tai vaikkapa parinkin, *ryhmän jäsenen* tultava mukaan. Toveri Suokas nim. on kärsinyt kovasti siitä, kun kukaan puolustovereista ei ole käynyt häntä katsomassa. Jos ryhmä ~~xxx~~ päättäisi lähettää jonkun jäsenistään toveri Suokasta tervehtimään, koituisi siitä jonkin verran kuluja, sillä asemalta hänen asunnolleen on matkaa 15 km., mikä olisi autolla ajettava. Uskallan kuitenkin toivoa, että ryhmä tekemään pienen uhrauksen.

H. Lumijärvi.

J. K. - Olettaen, että ryhmä pitää huolen aloitteen tekemisestä työttömyysmäärärahoista, Puolustojärjestö on varmasti vuoksi tahtonut siitäkin huomauttaa.

Attila

litter 1 refusion pöytäkirja 13/9-54

Робин Нова 1984.

Los. dem Prochloromibunta.

Helinski:

T. k. 9 p:nä Korian Työväen yh-
distys pitämässään kokouksessa,
keskusteltiin Valtion-veljetin kuit-
teja edustuksensa. Käydyn keskus-
ten perusteella, päätti yhdistyksen
kokous tiedottaa puoletoimittamalle
seuraavasti, Sos.-dem. kansan edusta-
jain on tinkimättä vaadittava työmää-
rarakojen lisäämistä ja sotilasmäärä-
rajojen vähentämistä Valtion-veljetin.

Proble Tercerain:

Stalle Gleserius
(vikturi:)

valta
sta
sen
tte-
tta

Lappeenrannan kaupunginvaltuuston puheenjohtaja lehtori A. E. Vento on julkaissut »Etelä-Saimaa» lehdessä elokuun 14 p:nä 1934 seuraavan kirjoituksen Taipalsaaren maantiekysymyksestä:

Taipalsaaren tie-asia.

Taipalsaaren tieasiassa on nyt viimeinkin päästy niin pitkälle, että valtion toimesta on tutkittu linja Lappeenrannan Tyysterniemestä Voisalmensaaren, Kuivaketveleensaaren ja Kuivinsaaren yli Taipalsaaren Jauhialan kylään, missä se yhtyy jo valmiiseen Savitaipaleelle johtavaan valtion tiehen. Asia näyttää siis lähestyvän onnellista ratkaisua.

Aivan viime aikoina on kuitenkin alkanut liikkua huhuja, että tie saisikin toisen suunnan, mitä Taipalsaaren kunnanvaltuusto on esittänyt. Tuo toinen suunta ei ole uusi sekään, vaan on silläkin aikaisemmin ollut kannattajia Taipalsaarella ja on vieläkin. Sen mukaan Taipalsaaren tie ei lähitisikään Lappeenrannasta, vaan Lauritsalan kauppala Luukkaaniemestä, kulkisi Hyötiönsaaren yli Niemisenkärkeen ja siitä Niemisenselän ja Nukkumalahden välistä maastoa Ampujalaan, missä se yhtyisi Vehk Taipaleen kautta ja »maavesien» itä- ja pohjoispuolitse kulkevaan tiehen. Tätä suuntaa kerrotaan nyt ryhdytyn ajamaan Lauritsalan kauppala.

Kummastakin tiesuunnasta on sanomalehdissä kirjoitettu sekä puolesta että vastaan. Asian lähestyessä nyt ratkaisevaa vaiheittansa ei kuitenkaan ole haitaksi, että siihen vieläkin kajoetaan.

Päätöstä tällaisesta tärkeästä asiasta tehtäessä on ehdottomasti syrjäytettävä kaikki sivuvaihtoimet. Hyvin kyllä ymmärtää, että Lauritsalan kauppala koettaa niin paljon kuin mahdollista vetää liikennettä omaan piiriinsä. Käsitettävissä on myös, että Kopinsalmen itäpuolella asuvissa taipalsaarelaisissa on hyvin paljon sellaisia, jotka vastoin kunnanvaltuustonsa aikaisemmin tekemää päätöstä suorastaan ajavat oman puolensa tiesuuntaa, sillä jokainenhan on hyvillään saadessaan valtion tien kotiportilleen tai mahdollisimman lähelle sitä. Mutta kokonaisuutena tavoiteltaessa ovat kaikki puolustavat seikat Taipalsaaren kunnanvaltuuston päättämän tiesuunnan puolella.

Meidän on nimittäin tällaista asiaa arvostellessamme otettava ensi kädessä huomioon ratkaisevat päätekijät, ja ne ovat tien tuottama hyöty ja sen aiheuttamat kustannukset, joiden täytyy olla sopusuhdassa hyötyyn.

Mitä ensiksikin kummankin tiesuunnan tuottamaan hyötyyn tulee, niin on jo heti lähtökohdaksi muistettava, että tällä tiellä on tarkoituksena helpottaa laajan asujamiston vaikeita liikeyhteyksiä Lappeenrantaan ja kauemmaksikin eikä suinkaan Lauritsalaan. Ponnisteltakoon Lauritsalassa miten paljon ta-

hansa etujen viemiseksi Lappeenrannalta, niin tosiaan on ja tosiasiaksi jää, että Lappeenranta kuitenkin on kaupunki ja Lauritsala vain aivan nuori kaupunki, jonka väkiluku on puolet Lappeenrannan asujamistosta. — Kauppalakunta ei omistane maatakaan muuta kuin muutaman koulutontin, ja yleensä se on mitä suurimmassa määrässä tehdasyhtiöiden määräysvallassa, jotka omistavat kauppalaan melkein koko alueen. Toisin on Lappeenrannassa, missä yksityiset omistavat melkein kaiken tonttimaan ja kaupunki lisäksi vielä paljon asutukseen sopivia maita. Voisalmensaari onkin kaupungin asutuspolitiikassa otettava huomioon aivan lähitulevaisuudessa, heti asemakaavan valmistuttua. Minnekään muualle kaupunki nimittäin ei voine nykyaikana yhä tärkeämmiksi käyneiden siirtolapuutarhojen perustamista ajatella kuin juuri Voisalmensaarella oleville tiluksilleen.

Kun Taipalsaaren—Lappeenrannan tietä suunnitellaan, niin on otettava huomioon myös yhteys Viipurin kanssa. Lappeenrannan—Viipurin liikenne ei milloinkaan tule suuntautumaan Lauritsalan kautta, ei rautateitse eikä maanteitse, sillä se on asia, joka koskee paljon laajempia piirejä kuin Lappeenranta ja Lauritsalaa. On itsestään selvää, että taipalsaarelaistenkin on päästävä mahdollisimman suoraan Lappeenrannan—Viipurin tielle, jota myöten jo nyt kuljetaan taipalsaarelaisia puutarhatuotteita aina Viipuriin asti.

Sitten on muistettava, että Kirkkosaari on Taipalsaaren kunnan keskus. Sillä on kirkko

ja kirkonkylä, ja vaikka se onkin huomattavasti pienempi osa pitäjän koko pinta-alasta, niin sillä on kuitenkin monia isoja ja tiheästi asuttuja kyliä. Kirkonkylä on virasto- ja liikekeskus, ja sellaisena pysyy; missään tapauksessa tuo keskus ei voi siirtyä itään päin. Kun maantiesia liittyy läheisesti postikysymykseen, niin senkin vuoksi on selvää, että kirkonkylän ja Lappeenrannan välinen yhteys on saatava niin lyhyeksi kuin mahdollista. Myös sanomalehtien sekä lukumäärältään että etenkin painoltaan yhä kasvava levikki on tällöin otettava huomioon yhtenä tekijänä. Laajan pitäjän eri osien ja muun maailman välinen postiyhteys kehittyy parhaiten lyhyintä ja mutkattominta päälinjaa, jolta se haarautuu pitäjän eri osiin.

On aivan luonnollista, että Kopinsalmen itä- ja Maaveden pohjoispuolella olevia taajoja asutuskeskuksia ei voida jättää päätiestä osattomiksi. Mutta Taipalsaaren kunnanvaltuuston aikoinaan tekemä päätös, että tiet johdetaan Kopinsalmen yli Käkälän kohdalta sekä itään Niemisenkylän kautta Vehkataipaleelle ja pohjoiseen päin Pakkalaan päin, poistaakin epäkohdan. Lisäksi on vielä otettava huomioon, että Jauhialan kautta matka kaupunkiin on kaikille muille paitsi Vehkataipaleen seu- duilla asuville lyhyempi kuin ehdotettua itäistä suuntaa käyt- täen.

On ajateltava myös sitä, miten kumpaakin tietä tulaisiin käyttää. Ja silloin ei lyödy itäiselle suunnalle paljoakaan puolustusta. Eivät edes vehkataipale- laiset talvella ajaisi sitä kaupun-

kiin, se kun tekee siksi suuren mutkan eikä kukaan haluaisi aikaa menettää lautoilla. Vielä vähemmän sitä ajaisivat muut, joten se saisi olla ummessa, ellei sitä sitten aivan turhan päiten lanattaisi. Läntistä tiesuuntaa sensijaan liikennöitäisiin suures- ti talvella, sitä kun seuraisi Puumalaan ja Savoon johtava talvitiekin.

Muistettava on myös lautat. Lauritsalaan johtavalle tielle niitä tulisi kaksi, toinen Hyötiön- saaren pohjois- ja toinen sen eteläpuolelle. Yhteensä aiheutui- si vesimatkaa runsaasti yli puo- len kilometrin, edestakaisin kul- kien lähes puoleentoista ki- lometriin, ja se vie, ottaen vielä huomioon lastaukset ja purkaukset siksi paljon aikaa, että kun joudutaan vuoroa jo- nottamaan jonkun kerran, koko hommaan kyllästytään, niin että tietä ei käytetä kesäl- läkään. Kirkkosaarelaiset, joille tulisi vielä lisäksi Kopinsalmen yli vievä lautta, käyttäisivät itäistä tiesuuntaa vain äärim- mäisen pakottavissa tapauksissa, siis ani harvoin. Postitiekse ei sopisi lainkaan.

Nykyisin tiet tehdään myös autoliikennettä silmällä pitäen. Mutta juuri lautat veisivät Hyö- tiönsaaren kummallakin puolella niin paljon aikaa, että esim. Le- väsiin tai ainakin Haikolaan ajaa autolla Savitaipaleen kautta sukkelammin kuin Lauritsalasta Taipalsaarelle ehdotettua tietä. Mutta Lappeenrannan—Jauhia- lan tielle syntyisi varmasti auto- bussiliikenne ja hyvä linja kir- konkylän ja Leväsen kautta esim. Solkeihin päin syntyisikin, mutta toisella tiellä sitä ei väestön har- valukuisuuden ja matkan han-

kaluuksien vuoksi syntyisi vuosi- kymmeniä. Ja mikäpä estäisi Lappeenrannan meijeriä järjes- tämstä esim. maidonkuljetusta autoilla vaikkapa Levästä, Vit- saita ja Saikkolaa myöten. Kaik- ki liikenne-edut ovat Jauhialan tien puolella. Sillä sille ei tulisi muuta kuin yksi lautta, nimit- täin Kirjamonsalmeen, jossa ve- simatka on niin lyhyt, että siinä lautta ehtii käymään yli salmen ainakin neljästi, kun Hyötiön- saaren yli on päästy kerran, niin että jonottajien ruuhkaa ei voi syntyä. Ja jos liike käy niin vilk- kaaksi, että silta on välttämätön, niin Kirjamonsalmen silta ei mahdottomia tule maksamaan. Hyötiönsaaren salmiin sensijaan ei koskaan kannata rakentaa sil- toja, sillä salmet ovat siksi syvät ja leveät.

Sytä, jotka puolustavat Jau- hialan tiesuuntaa, olisi vielä mo- nia. Mainittakoon niistä kuiten- kin vain tärkein, nim. se, että läpikulikutienä Lappeenrannasta ja siis myös Viipurista Partakos- kelle Taipalsaaren tiellä on mer- kitystä vain Taipalsaaren kir- konkylän kautta johdettuna. Jos siis asiaa ajatellaan »strategian» kannalta, joko taloudellisesti tai muuten, niin sillä tiellä on mer- kitystä, toisella ei sensijaan sitä ole yhtään.

Mitä sitten tulee kustannuk- siin, jotka ovat tiesuuntaa rat- kaistaessa toinen päätekiä, niin Lauritsalasta lähtevän tien hank- keesta ei päästä niin vähällä, kuin kuulutaan uskotellun, eli joillakin 300,000 mk:lla. Sillä jos siitä tehdään autoilla jotenku- tenkaan liikennöitävä tie, niin kymmenen kertaa saa uhrata tuon summan, ennenkuin Hyö- tiönsaaren yli ja Niemisenkärjes-

- 2 -

E d u s k u n n a l l e.

Sitten kun viime vuoden keuhalla lapuanliikkeen villitsemät joukot olivat, valtiovaltaa ja laillista järjestystä uhmaten, loukanneet Sosialidemokraattisen Puolueen lippuja, kielsi hallitus näiden lippujen käytön, vaikka ainoa valtiovallan arvon mukainen menettely tällaisessa tapauksessa olisi ollut kansalaisten laillisten oikeuksien turvaaminen valtiovallan käytettävissä olevilla keinoilla ja järjestyksen häiritsijäin pitäminen niiden avulla kurissa. Hallitus valitsi mukavimman keinon ja sen menettely oli epäilemättä mieluista niille aineksille, jotka pyrkivät nöyryyttämään työväkeä ja riistämään siltä toimintamahdollisuudet.

Edellämainitun toimenpiteen jatkona oli tämän vuoden huhtikuun 27 päivänä annettu liputusasetus. Samalla kun se ^{ee} teki Sosialidemokraattisen Puolueen lipun käytön riippuvaiseksi hallinnollisesta määräysvallasta, supistaa se muutenkin kansalaisille vanhoista ajoista kuuluneita oikeuksia sekä osoittaa useilla säännöksillään, minkälaiseen pikkumaisuuteen byrokraattinen järjestelmä saattaa mennä ja mitä rettelöimisen mahdollisuuksia se saattaa luoda.

Hallitusmuotomme säätää nimenomaan, missä suhteessa siinä mainittuja kansalaisten oikeuksia voidaan supistaa. ~~Kansalaiset eivät saa käyttää~~ Tämän takia, ja koska sääntönä on pidettävä, että kansalaiset saavat tehdä kaiken sen, joka laki ei kiellä, on pidettävä ainakin perustuslakimme hengen vastaisena, ^{keu} ~~jos~~ hallinnollinen valta ryhtyy omin lupinsa kansalaisten oikeuksia ~~vielä enemmän~~ supistamaan. Aina tähän saakka kansalaisilla on ollut oikeus koristaa talojaan myös lipuilla ja käyttää niitä juhlissaan; nyt on valtiovalta ^{kin/} katsonut voivansa puuttua tällaisiin asioihin. Tällaisesta menettelystä voi yleensäkin ja ennen kaikkea lippuasetuksen ^{alus} venyvien määräysten johdosta aiheutua turhanpäiväisiä rettelöitä, asetuksessa kun esim. asetutaan sille kamalle, että

joku lippu voisi olla "värinsä vuoksi omansa loukkamaan lakia tai hyviä tapoja", ja annetaan hallitukselle oikeus määrätä, mitkä värit olisi katsottava tämän johdosta kielletyiksi.

Sosialidemokraattisen puoluelipun käyttö on sanotulla asetuksella itseasiassa tehty mahdottomaksi. Tämä epäilemättä onkin asetuksen varsinainen tarkoitus. Ei ole kyllä väitettykään, että sanottu lippu sisältäisi rikollista; punaista väriäkään, jota on useiden valtioiden lipuissa, ei tahdottane vakavasti väittää rikolliseksi. Taantumukselliset kansanainekset vihaavat sosialidemokraattisen puolueen lippua vain sen tähden, että se symbolisoi todellisen kansanliikkeen, joka edustaa yhteiskunnallista edistystä ja jolle tulevaisuus on kuuluva. Hallituksen viime huhtikuun 27 p:nä antama lippuasetus onkin - samoin kuin se myöhemmin annettu määräys, jonka mukaan kansainvälistä Työväen marssia ei saa ulkoilmassa laulaa - ilmaus siitä myöntämisyydestä, jota valtiovalta viime vuosina on osoittanut yhteiskunnan vastaisia taantumuksellisia voimia kohtaan, kun nämä omien ryhmätujensa edistämiseksi ovat vaatineet toisten kansanainesten oikeuksien supistamista. Mutta valtiovalta ei saisi suostua toteuttamaan sanotunlaisten aineiden toivomuksia. Missään kansanvaltaisessa maassa ei sosialidemokraattinen punainen lippu ole kielletty ja otaksua täytyy, että sen kielto Suomessakin, missä lähes puolet kansasta on asettunut sosialidemokratiaa kannattamaan ja missä aina sosialidemokraattisen työväenliikkeen alusta saakka on sen tunnuksena käytetty punaista lippua, ~~mitä~~ ~~mitä~~ on jäävä vain lyhytaikaiseksi.

Ylläolevan nojalla ja viitaten Valtiopäiväjärjestyksen 37 pykälän 1 momenttiin pyydämme Valtioneuvoston asianomaiselle jäsenelle esittää seuraava kysymykset:

- 1) Mihin lakiin perustuu hallituksen viime huhtikuun 27 päivänä antama lippuasetus? ja
- 2) Aikooko hallitus kumota sanotun, työväen oikeudentuntoa loukkaavan asetuksen?

Helsingissä, syyskuun 13 päivänä 1934.

Lähte 2 v. v. jouloku 13/9-34.

Sos.-dem. Eduskuntaryhmälle!

Voitakseni paremmin kuin my-
kyisin on mahdollista löytää var-
voisen toimien arthamat veloituk-
set pyydän Täten ryhmän tuostu-
muk~~sen~~ saada jättää edustajaksi
mieni. Huomauten samalla, että
Kansan Työn hallinto pitää vapau-
tunistami eduskunnasta erillään
tärkeänä.

Helsingissä, syysk. 12 p:nä 1934.

Terveilläisin:

Aleksi Aaltonen

Linta 3 v. v. joulukuuta 13/9-38.

Helsingissä 14 p:nä syyskuuta 1934.

Viipurin Työväen Sanomalehti- ja Kirjapaino-
Osuuskunta r.l. Hallinto

Viipuri.

Arv. Puoluetoverit!

Sen johdosta, että ryhmämme jäsen kustantamane lehden
Kansan Työn päätoimittaja tov. A.Aaltonen, on ryhmällemme jät-
tämässään kirjelmässä pyytänyt ryhmän suostumusta saada jät-
tää edustajatoimensa, perustellen pyyntönsä sillä, että hän
eroamalla Eduskunnan jäsenyydestä voisi nykyistä paremmin
käyttää varsinaisen toimensa asettamat velvoitukset, ja myös-
kin sillä, että Kansan Työn hallinto pitää hänen vapautumis-
taan eduskuntatyöstä erittäin tärkeänä, on ryhmämme 13 p:nä
syyskuuta pitämässään kokouksessa päättänyt Teille toveril-
lisuudella ilmoittaa, että ryhmä puolestaan ei pidä suotavana
tov. Aaltosen eroa Eduskunnan jäsenyydestä.

Kunnioittaan:

Sosialidemokraattinen Eduskuntaryhmä.

Puheenjohtaja.

Sihteeri.

50. Keskiyökokona 12 p. syyskuuta 1934

kello 14.

Pöytäkirja.

Ilmoituksia:

Toinen käsittely:

1) Ehdotus laiksi valtuutetuista
ja puolustusmaksua koskevista poik-
keuksista Petamoon kihlakunnassa.
Asiakirjat: Suuren valiokun-
nan mietintö n:o 59; laki ja talous-
töksen esitys n:o 66.
2) Ehdotus laiksi eräiden säännös-
ten hyväksymisestä Suomen ja Sosa-
listien Neuvostotasavallan Liiton
välisessä sopimuksessa kalastuksen ja
hyökkeäpyynnin harjoittamisesta Laa-
nalla.
Asiakirjat: Suuren valiokun-
nan mietintö n:o 60; ulkoasiainvalio-
kunnan mietintö n:o 12; hallituksen
esitys n:o 81.
3) Ehdotus laiksi eräiden Suo-
men—Viron kauppasopimuksen teh-
viksien lisäsovimuksen säännösten hy-
väksymisestä.
Asiakirjat: Suuren valiokun-
nan mietintö n:o 61; ulkoasiainvalio-
kunnan mietintö n:o 13; hallituksen
esitys n:o 82.
4) Ehdotus laiksi eräiden vähen-
närehtäjäntuotosten tuonnista.
Asiakirjat: Suuren valiokun-
nan mietintö n:o 62; ulkoasiainvalio-
kunnan mietintö n:o 14; hallituksen
esitys n:o 83.
5) Ehdotus laiksi margariinivaali-
teista ja rehunaiteista suoritettavasta
verosta annetun lain muuttamisesta.
Asiakirjat: Suuren valiokun-
nan mietintö n:o 63; valtiovarainva-
liokunnan mietintö n:o 41; hallituksen
esitys n:o 86.
6) Ehdotus laiksi astutus-
vuoksmaksujen alennamisesta.
Asiakirjat: Suuren valiokun-
nan mietintö n:o 64; valtiovarainva-
liokunnan mietintö n:o 42; hallituksen
esitys n:o 90.
7) Ulkoasiainvaliokunnan mietintö
n:o 15 sen johdosta, että eduskunnan
tietoon on saatettu asetusta Saksan me-
nevien maksujen suoritamisesta.
8) Ulkoasiainvaliokunnan mietintö
n:o 16 sen johdosta, että eduskunnan
tietoon on saatettu asetusta Kreikan
kanssa tehdyn kompensatiosopimuks-
sen voimaansaatamisesta.
9) Valtiovarainvaliokunnan mie-
tintö n:o 43 hallituksen esityksen
johdosta lisämäärärahan myöntämi-
sestä vuoden 1934 tulo- ja menoar-
vion rajausten liikkumisen kasarmi-
rakennustöiden joppaan suorittamista
ja kasarmien sisustamista varten.
10) Valtiovarainvaliokunnan mie-
tintö n:o 5 hallituksen esityksen joh-
dosta laissa laissa eräiden
muiden maksujen seuran liikkumista-
jen suhteen.

Pöytäkirja on varten
esiteltävään.